

Verlag inzake de Solvabiliteit en de Financiële Toestand 2019

N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
A. Activiteiten en resultaten	5
A.1 Activiteiten	5
A.2 Prestaties op het gebied van verzekering	8
A.3 Prestaties op het gebied van beleggingen	9
A.4 Prestaties op overig gebied	10
A.5 Overige informatie	10
B. Governance	11
B.1 Algemene informatie over het bestuursstelsel	11
B.2 Deskundigheids- en betrouwbaarheidsvereisten	15
B.3 Risicomanagementsystemen inclusief de beoordeling van het eigen risico en de solvabiliteit	16
B.4 Interne controlesysteem	20
B.5 Internal Audit Functie	21
B.6 Actuariële functie	21
B.7 Uitbesteding	22
B.8 Belangrijke overige informatie	22
C. Risicoprofiel	24
C.1 Verzekeringstechnisch risico	24
C.2 Marktrisico	26
C.3 Kredietrisico	28
C.4 Liquiditeitsrisico	29
C.5 Operationeel risico	29
C.6 Overig materieel risico	31
C.7 Overige informatie	31
D. Waardering voor solvabiliteitsdoeleinden	32
D.1 Activa	34
D.2 Technische voorzieningen	36
D.3 Overige schulden	39
D.4 Alternatieve waarderingmethoden	39
D.5 Overige informatie	40
E. Kapitaalbeleid	41
E.1 Eigen vermogen	41
E.2 Solvabiliteitskapitaalvereiste en minimumkapitaalvereiste	42

E.3 Gebruik van de ondermodule aandelenrisico op basis van looptijd bij de berekening van het solvabiliteitskapitaalvereiste	44
E.4 Verschillen tussen de standaardformule en ieder gebruikt intern model	45
E.5 Niet-naleving van het minimumkapitaalvereiste en niet-naleving van het solvabiliteitskapitaalvereiste	45
E.6 Overige informatie	45

Samenvatting

Dit rapport is opgesteld aan de hand van de richtlijnen die in de Solvency II wet- en regelgeving zijn vastgelegd. Met name zijn relevant de artikelen 51 tot 56 van de Solvency II Directive (2009/138/EG) en hoofdstuk 12 en 13 van de Gedelegeerde Verordening Solvency II (EU 2015/35).

Op basis van deze wet- en regelgeving presenteert N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij een openbaar rapport inzake haar solvabiliteit en financiële positie, aangeduid als "SFCR" (Solvency & Financial Condition Report).

In 2019 is, na een jaar intensief overleg met alle betrokken partijen en met externe ondersteuning besloten over de wijze waarop de bestuurlijke inrichting binnen Bovemij vormgegeven zal worden, zodat de bestuurlijke inrichting beter aansluit bij de veranderende omgeving en onze ambities. Bij dit traject zijn alle directieleden, de leden van de Raden van Commissarissen, de Ondernemingsraad (OR) en de toezichthouder op het verzekeringsbedrijf (DNB) intensief betrokken geweest.

De eerste belangrijke stappen op weg naar deze inrichting zijn het afgelopen jaar gezet. Allereerst is besloten de personele unie tussen de Raad van Bestuur van Bovemij N.V. en N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij in 2020 te laten vervallen en een onafhankelijke statutaire directie op het niveau van N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij te vormen met als linking pin de CFRO van Bovemij N.V.

Daarnaast is in 2019 besloten om de voorzitters van de directieteams van de verschillende bedrijfsonderdelen te verenigen in de directieraad, waarin ook de leden van de Raad van Bestuur en de secretaris van Bovemij N.V. zitting hebben. In de directieraad worden de strategische/tactische vraagstukken en bedrijfsonderdeel overstijgende zaken bepaald en vindt de besturing van Bovemij integraal plaats.

De solvabiliteitsratio van N.V. Schadeverzekering-Maatschappij is per eind 2019 toegenomen naar 187 % (eind 2018: 176%), en ligt ruim boven de intern gewenste solvabiliteitsratio van 170%. De solvabiliteitsratio is afhankelijk van de ontwikkeling in de Solvency Capital Requirement (SCR) en de ontwikkeling van het beschikbaar kapitaal dat hiervoor in aanmerking komt. De solvabiliteitsratio stijgt vooral doordat het beschikbaar eigen vermogen in 2019 toenam naar € 195.930.000,- (eind 2018: € 177.372.000,-). Deze stijging wordt vooral veroorzaakt doordat N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij over 2019 een goed operationeel resultaat heeft behaald.

Solvabiliteitsvereisten (in duizenden euro's)	2019		2018	
Wettelijk vereist	€ 104.755	(100%)	€ 100.982	(100%)
Aanwezig	€ 195.930	(187%)	€ 177.372	(176%)
Intern vastgesteld minimum niveau	€ 136.182	(130%)	€ 131.277	(130%)
Intern vastgesteld vereist niveau	€ 157.133	(150%)	€ 151.473	(150%)
Intern vastgesteld streefniveau (appetite)	€ 178.084	(170%)	€ 171.669	(170%)

A. Activiteiten en resultaten

A.1 Activiteiten

N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij is onderdeel van Bovemij groep, waar Bovemij N.V. aan het hoofd staat. Als onderdeel van de branche helpen wij samen met onze klanten de mobiliteitsbranche sterk te houden. Dit doen we door het aanbieden van verzekeringen, financieringen en data-intelligente oplossingen. Verzekeringen worden aangeboden vanuit N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij.

Dit "Verslag inzake de Solvabiliteit en de Financiële Toestand 2019" is opgesteld vanuit de vergunning houdende entiteit N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij. Als onderdeel van Bovemij groep geldt dat er een verwevenheid is in onder andere de besturing, de governance en het risicomanagement. Gezien deze verwevenheid zal, indien dit het totaalbeeld ten goede komt, de situatie die voor de groep geldt, worden beschreven. In deze gevallen zal dit specifiek zo benoemd worden.

Juridische structuur

N.V. Schadeverzekering-Maatschappij is een schadeverzekeraar en maakt juridisch en bestuurlijk onderdeel uit van Bovemij N.V., die enig aandeelhouder is van N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij.

N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij is statutair gevestigd aan Takenhofplein 2, 6538 SZ te Nijmegen en biedt schadeverzekeringen, hoofdzakelijk in Nederland en heeft een vergunning als zodanig. In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de bedrijven waar N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij aandelenbelangen in houdt.

Naam	Statutair gevestigd te	Aandeel
N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij	Nijmegen	
ENRA Verzekeringen B.V.	Grootebroek	100%
Quakel Assuradeuren B.V.	Alphen aan den Rijn	50%
Bovemij Intermediair B.V.	Nijmegen	100%
Bovemij Juridische Diensten B.V.	Nijmegen	100%
Bovemij Services Holding B.V.	Nijmegen	100%
Bovemij Services B.V.	Nijmegen	100%

Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen van N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij bestaat uit:

- Gerlach Cerfontaine (voorzitter en tevens voorzitter Raad van Commissarissen Bovemij N.V.)
- Erno Kleijnenberg (lid)
- Amba Zeggen (lid)

Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur van N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij bestaat uit:

- Pieter van der Burg (CEO)
- Ageeth Bakker (CFRO)

Toezichthouder

De Nederlandsche Bank
Westeinde 1
1017 ZN, Amsterdam

Extern accountant

Ernst & Young Accountants LLP
w.g. drs. S.B. Spiessens RA
Cross Towers
Antonio Vivaldistraat 150
1083 HP, Amsterdam

Belangrijkste gebeurtenissen in 2019

Om een beter beeld te geven van de belangrijkste gebeurtenissen in 2019, is ervoor gekozen om hier de belangrijkste gebeurtenissen in 2019 op te nemen in de bredere context van Bovemij groep.

Zonder een duidelijke stip op de horizon is het lastig bouwen. Voor ons is die stip heel duidelijk. Wij werken er iedere dag aan om steeds weer een stap dichterbij het verbinden van de ruim 10 miljoen Nederlandse mobiliteitsconsumenten met de ruim 10.000 Nederlandse mobiliteitsbedrijven te komen. Het is daarbij ons doel de mobiliteitsbedrijven te ondersteunen bij het ondernemen en consumenten te ondersteunen bij hun zoektocht naar betrouwbare mobiliteit.

De wereld van Bovemij is een unieke. Bovemij bevindt zich op het kruispunt tussen ondernemer en consument. We beschikken over de historie en de data om de koppeling tussen ondernemer en consument op een efficiënte wijze te maken waardoor voor beide toegevoegde waarde ontstaat. Dit zal op een duurzame en betrouwbare wijze moeten gebeuren. En liefst op maat. Daartoe hebben BOVAG en Bovemij de handen ineengeslagen.

Bovemij is sinds jaar en dag de betrouwbare financiële en datadienstverlener van de branche. Het BOVAGmerk levert al 90 jaar een duidelijke meerwaarde op het gebied van betrouwbaarheid en wordt positief beoordeeld door consumenten. Door bundeling van de krachten van BOVAG en Bovemij ontstaat een unieke combinatie op de Nederlandse markt.

Bovemij zal de ondernemer blijven ondersteunen door middel van op maat gemaakte verzekerings-, financierings- en data-oplossingen. Tegelijkertijd wordt samen met de ondernemers gewerkt aan de beste mobiliteitsoplossingen voor de consument. Distributie van de B2B-oplossingen voor de branche verloopt naast direct en face-to-face meer en meer mijnOndernemersportaal.nl. Wij zullen al onze klanten en ook alle BOVAG-leden toegang geven tot dit portaal.

Distributie van consumentenoplossingen verloopt via de mobiliteitsbedrijven maar meer en meer ook viaBOVAG.nl. De consument oriënteert zich niet alleen meer via het internet, maar is ook steeds meer bereid tot transacties via het internet. Ook voor mobiliteit! Meer dan driekwart van alle verbindingen wordt gelegd via de smartphone, niet langer via desktop en zeker niet meer fysiek. De strijd om de klant vindt online plaats. De krachten die zich daar ontwikkelen zijn fors. Grote spelers, veelal van buiten de traditionele branche, eigenen zich een steeds groter deel van dit speelveld toe. ViaBOVAG.nl is als brancheplatform uitstekend gepositioneerd om de positie van de branche als betrouwbare en persoonlijke mobiliteitspartner van de mobiliteitsconsument te kunnen claimen.

ViaBOVAG.nl functioneert als verbinder, niet als producent of leverancier. Om deze strategie te kunnen realiseren is ook het unieke gebruik van data - en met name data-intelligentie - cruciaal. Samen beschikken we over alle vormen van relevante data die nodig zijn. Denk aan consumentendata, mobiliteitsdata en retaildata. Het goed inzetten en combineren van deze verschillende vormen van mobiliteitsdata is dan ook een van de strategische routes van Bovemij, voortbouwend op de jarenlange expertise die is opgedaan in de verschillende onderdelen van het bedrijf, in het bijzonder bij RDC. De kracht en de toegevoegde waarde zit in de verbindingen. Het netwerk is daarbij de versneller.

Over Bovemij

Wij zijn Bovemij. In 1963 opgericht door de leden van BOVAG en sindsdien partner in mobiliteit. Als onderdeel van de branche helpen wij samen met onze klanten de mobiliteitsbranche sterk te houden. Onze missie en visie zijn bepalend voor onze strategie.

Onze missie

Wij helpen ondernemers in mobiliteit succesvol te ondernemen.

Onze visie

Wij bestaan voor en door de mobiliteitsbranche. Door onze krachten persoonlijk en digitaal te verbinden met de mobiliteitsbedrijven en hun klanten houden we samen de branche sterk en iedereen vertrouwd en betrouwbaar onderweg.

Onze kernwaarden

Onze kernwaarden zijn het uitgangspunt bij het uitvoeren van onze strategie. Het maakt ons typisch Bovemij.

Samen

Als onderdeel van de branche helpen wij samen met onze klanten de mobiliteitsbranche sterk te houden. Bij alles wat we doen, zoeken we de samenwerking met de ander. Zo komen we tot duurzame, langetermijnoplossingen en gezamenlijk succes.

Kennis van zaken

Elke dag staat onze kennis van zaken in dienst van de ondernemers in onze branche. We weten waar we het over hebben en kennen hun branche. En we gaan we voor nóg beter; we blijven onszelf ontwikkelen.

Persoonlijke aanpak

Door onze persoonlijke aanpak helpen wij onze mobiliteitsbedrijven verder. Wij staan dichtbij, leven ons in en voelen ons verbonden. We willen de ander echt helpen en leveren daardoor toegevoegde waarde.

Heldere oplossingen

We komen tot heldere oplossingen die onze klanten helpen succesvoller te ondernemen. Bijvoorbeeld door continu inzicht te geven in hun kansen en uitdagingen.

A.2 Prestaties op het gebied van verzekering

Licht dalende premieomzet

De bruto geboekte premie van Bovemij is in 2019 met € 9,1 miljoen (2,4%) gedaald naar € 366,5 miljoen (2018: € 375,6 miljoen). De daling ligt in lijn met de strategie om verzekeringsrisico's in de niet-strategische portefeuilles af te bouwen. In de strategische portefeuilles met een directe link met het BOVAG-netwerk nam de bruto geboekte premie met 4,8% toe. De afbouw van niet-strategische portefeuilles is met name terug te zien in een daling van € 28,3 miljoen (32,6%) bruto geboekte premie in de branche ongevallen en ziekte in 2019. De bruto geboekte premie in de overige branches stijgt in 2019 met € 19,2 miljoen (6,6%).

Substantieel dalend schadepercentage

Het netto schadepercentage verbeterde substantieel in 2019 naar 61,8% (2018: 69,2%). De verbetering van het schadepercentage is vooral te herleiden tot de branche motorrijtuigen aansprakelijkheid (WAM) waar het schadepercentage in 2019 met maar liefst 21,1 procentpunt verbeterde naar 68,0% (2018: 89,1%). Deze verbetering is het resultaat van in eerdere jaren doorgevoerde rendementsmaatregelen die nodig zijn om het resultaat op motorrijtuigen aansprakelijkheid - dat al jaren branchebreed onder druk staat - op een duurzaam, houdbaar niveau te krijgen. Het effect van de genomen rendementsmaatregelen wordt versterkt doordat schades uit eerdere risicojaren zich in 2019 gunstiger ontwikkelen dan in 2018 en doordat er in 2019 minder omvangrijke schades zijn gemeld. Het schadebeeld en rendement op cascoverzekeringen ligt de laatste jaren op een stabiel niveau, mede door een goed rendement op fietsverzekeringen in Nederland, Duitsland en België. Het schadepercentage op de branche ongevallen en ziekte komt uit op 70,5% en is daarmee vergelijkbaar met 2018 (71,4%). De winstgevendheid van de branche ongevallen en ziekte neemt in 2019 af doordat de kosten voor de afwikkeling van de afgebouwde portefeuilles in 2019 doorlopen.

Bedrijfskosten

De bedrijfskosten – bestaande uit interne beheers- en personeelskosten en aan externen afgedragen acquisitiekosten – stijgen in 2019 als percentage van de netto verdiende premie (2019: 30,7%, 2018: 26,8%). De in 2019 gemaakte eenmalige kosten rond de afhandeling van het compliance onderzoek en eenmalige toekomstige personeelskosten drukken het resultaat. Genormaliseerd stijgen de interne beheers- en personeelskosten in 2019 naar 13,4% van de netto verdiende premie (2018: 10,8%). Deze stijging is enerzijds het gevolg van extra investeringen voor de vervanging van het backoffice-systeem voor bedrijfsmatige verzekeringen die op langere termijn resulteren in een daling van kosten. Daarnaast stijgen de personeelskosten door het versterken van de administratieve organisatie ten behoeve van compliance, integriteit en beheersing van risico's. Door de procentuele afname van provisiedragende, niet-strategische premie, dalen de acquisitiekosten in 2019 verder naar 15,0% (2018: 15,9%).

Totaal resultaat 2019 (in duizenden euro's)	Ongevallen en ziekte	Motorrijtuigen aansprakelijkheid	Casco	Brand en andere schade	Overige branches	Totaal
Verdiende premie	56.750	109.213	135.676	19.154	20.671	341.464
Schadelast	39.988	74.227	72.649	11.390	12.649	210.903
Bedrijfslasten	16.903	32.176	40.224	8.311	7.188	104.802
Technisch resultaat	-141	2.811	22.802	-547	834	25.759

Totaal resultaat 2018 (in duizenden euro's)	Ongevallen en ziekte	Motorrijtuigen aansprakelijkheid	Casco	Brand en andere schade	Overige branches	Totaal
Verdiende premie	89.315	88.932	142.085	17.790	19.302	357.424
Schadelast	63.738	85.826	77.833	10.427	9.607	247.431
Bedrijfslasten	20.487	22.897	39.597	6.735	5.934	95.650
Technisch resultaat	5.090	-19.791	24.655	628	3.761	15.343

A.3 Prestaties op het gebied van beleggingen

Het beleggingsresultaat is in 2019 € 15.236.000,- [2018: € 1.087.000,-]. Binnen de bandbreedtes van de strategische beleggingsportefeuille van Bovemij – die in 2019 ongewijzigd bleef – heeft Bovemij haar positie in hypotheke uitbreid. Doordat Bovemij via beleggingsfondsen aandelen in haar beleggingsportefeuille aanhoudt, is het beleggingsresultaat van Bovemij gevoelig voor bewegingen in beurskoersen. In 2019 herstelden de aandelenmarkten zich sterk van de koersdalingen in het vierde kwartaal van 2018. Hierdoor nam het resultaat op de aandelenportefeuille van Bovemij in 2019 met € 13,8 miljoen toe naar € 9,7 miljoen (2018: € 4,1 miljoen negatief). Bovemij houdt nog altijd een groot gedeelte van haar portefeuille in liquiditeiten aan. Doordat de bankrente het gehele jaar beneden nul lag, is het rendement op liquiditeiten in 2019 € 1,1 miljoen negatief. Bovemij is voornemens om de strategische beleggingsmix in 2020 te wijzigen. Dit zal niet leiden tot grote verschuivingen aangezien Bovemij slechts beperkt beleggingsrisico's wil accepteren.

Totaal resultaat 2019 (in duizenden euro's)	Dividend	Huur	Rente	Waarde mutatie (resultaat)	Waarde mutatie (vermogen)	Totaal
Beleggingsfondsen	1.942	-	-	1.605	9.789	13.336
Hypotheke en leningen	-	-	109	1.263	-	1.372
Vastgoed	-	-373	-	12	2.355	1.994
Opbrengsten	1.942	-373	109	2.880	12.145	16.702
Beleggingslasten	-	-	-	-	-	1.466
Beleggingsresultaat	1.942	-373	109	2.880	12.145	15.236

Totaal resultaat 2018 (in duizenden euro's)	Dividend	Huur	Rente	Waarde mutatie (resultaat)	Waarde mutatie (vermogen)	Totaal
Beleggingsfondsen	1.883	-	-	32	-4.856	-2.940
Hypotheke en leningen	-	-	589	721	-815	495
Vastgoed	-	1.387	-	69	2.756	4.212
Opbrengsten	1.883	1.387	589	823	-2.916	1.767
Beleggingslasten	-	-	-	-	-	680
Beleggingsresultaat	1.883	1.387	589	823	-2.916	1.087

A.4 Prestaties op overig gebied

Het resultaat uit overige activiteiten van Bovemij is in 2019 € 206.000,- positief. Dit resultaat betreft het resultaat van Bovemij Juridische Diensten B.V. van waaruit juridisch advies aan BOVAG bedrijven wordt aangeboden.

A.5 Overige informatie

In de bovenstaande paragrafen van hoofdstuk A zijn alle belangrijke aspecten van de activiteiten en resultaten van Bovemij toegelicht.

B. Governance

B.1 Algemene informatie over het bestuurssysteem

Inleiding

Governance gaat over besturen, beheersen, verantwoordelijkheid, zeggenschap en over de verantwoording en het toezicht hierop. Integriteit en transparantie spelen hierbij een belangrijke rol. Bovemij streeft ernaar de verschillende rollen en belangen op een zo adequaat mogelijke manier in te richten.

Om de Governance van de organisatie te optimaliseren is er in 2019 een Governance traject ingezet. Het Governance traject is in twee delen te onderscheiden: Interne Governance en Corporate Governance. Een gezamenlijk traject van de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen, mede ontstaan vanuit de aanpassing van het toezicht van DNB naar solo toezicht. Hierbij heeft KPMG een adviserende en ondersteunende rol gehad.

Samengevat zijn de wijzigingen in de Interne Governance een verdere invoering van de splitsing in de organisatie van Bovemij van de holding en de schadeverzekeraar, het oprichten van een bedrijfs onderdeel Platform, het samenbrengen van de commerciële activiteiten in Commercie B2B, het inrichten van de Directieraad om de bedrijfs onderdelen in synergie aan te sturen, de verdere centralisering van staffuncties en het inrichten van functionele overleggen. De implementatie is per 1 januari 2020 gestart.

Voor de Corporate Governance, het tweede traject, is de Raad van Commissarissen opdrachtgever en heeft zij in navolging van de Interne Governance, ook hier KPMG voor advies en ondersteuning gevraagd. Gekeken is naar de inrichting van de Raad van Commissarissen en de onderliggende commissies in aansluiting op de Interne Governance, de evaluatie van de Raad van Commissarissen in haar toezichthoudende rol en functioneren hierin, en de evaluatie van STAK en de zorgen van de certificaathouders.

Ten aanzien van dit laatste onderwerp heeft op 7 november 2019 een informele bijeenkomst voor certificaathouders plaatsgevonden. Agenda voor deze bijeenkomst was een toelichting van het Compliance onderzoek en het verbeterplan, de presentatie van de STAK bevindingen van KPMG, de acties die genomen gaan worden door het STAK Bestuur en de Raad van Commissarissen en de hoofdlijnen van de strategie van Bovemij.

Belangrijkste conclusies zijn dat de informatieverstrekking richting certificaathouders verbeterd gaat worden, met BOVAG zal gekeken worden naar de samenstelling en positie van het STAK Bestuur, en of deze uitgebreid zal worden met onafhankelijke leden, de verhandelbaarheid en waardebeoordeling van de certificaten een belangrijk aandachtspunt is en de certificaathouders zijn meegenomen in de veranderende wereld van mobiliteit en het antwoord van Bovemij hierop middels de platformstrategie.

Bovemij hecht grote waarde aan goed risicomanagement. Wij zijn ons bewust van de risico's waarmee we als Bovemij geconfronteerd worden. Om de continuïteit en betrouwbaarheid van Bovemij te waarborgen, stellen we grenzen aan de risico's die wij accepteren en houden we ons aan de wet- en regelgeving.

Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen van N.V. Schadeverzekering-Maatschappij heeft als hoofdtaak het houden van toezicht, meer in het bijzonder ten aanzien van het bestuur, de financiering, de strategie, het risicomanagement, compliance en de risico's van de onderneming. In het verslag van de Raad van Commissarissen, legt de Raad van Commissarissen verantwoording af over het in 2019 gevoerde toezicht.

De Raad van Commissarissen van N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij wordt gevormd door:

- Gerlach Cerfontaine (voorzitter)
- Amba Zeggen (lid)
- Erno Kleijnenberg (lid)

N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij staat rechtstreeks onder toezicht van De Nederlandsche Bank. Om de belangen van het verzekeringsbedrijf als onderdeel van Bovemij groep te waarborgen, heeft N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij een eigen Raad van Commissarissen die toezicht houdt op de gang van zaken van het verzekeringsbedrijf. De Raad van Commissarissen van N.V. Schadeverzekering-Maatschappij is aan de Raad van Commissarissen van Bovemij N.V. verbonden door een gemeenschappelijke, onafhankelijke voorzitter die beide Raden van Commissarissen voorziet.

De Raad van Commissarissen dient zodanig te zijn samengesteld dat de leden ten opzichte van elkaar en de Raad van Bestuur onafhankelijk en kritisch opereren. Om die reden zijn in artikel 2 van het Reglement Raad van Commissarissen N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij vereisten opgesteld waaraan de samenstelling van de Raad van Commissarissen dient te voldoen en wordt gewerkt met een profielschets ten behoeve van de gewenste invulling van de Raad van Commissarissen.

Bij de selectie van leden van Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen streeft Bovemij naar selectie van de beste kandidaat en naar een balans tussen leeftijd, geslacht, werkervaring en opleidingsachtergrond, met inachtneming van de wettelijk voorgeschreven doelstelling voor de verhouding man-vrouw. Indien niet aan het wettelijke streefcijfer wordt voldaan, zal bij gelijke geschiktheid van kandidaten de voorkeur worden gegeven aan de kandidaat met wie het wettelijk streefcijfer wordt gehaald dan wel dichter wordt benaderd. De leden van de Raad van Commissarissen zijn door DNB en AFM getoetst op geschiktheid en betrouwbaarheid.

De Raad van Commissarissen van N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij heeft een omvang van drie leden en laat zich door de, als voorbereidende adviesorgaan ingestelde, Audit en Risk Commissie (ARC) adviseren op specifieke gebieden. De commissie bestaat uit leden van de Raad van Commissarissen en vergadert tenminste vier keer per jaar over relevante onderwerpen in aanwezigheid van de verantwoordelijke medewerkers en bestuurders van Bovemij.

In 2019 is de ARC 5 keer bijeengekomen. Belangrijkste onderwerpen zijn de integriteit en kwaliteit van de financiële verslaglegging, de effectiviteit van de interne risicobeheersings- en controlesystemen en de besluitvoorbereiding hierover richting de Raad van Commissarissen.

In het kader van het in dit verslag benoemde incidentenonderzoek heeft in 2019 veelvuldig overleg plaatsgevonden tussen leden van de Raden van Commissarissen en in het bijzonder ook tussen de voorzitter en alle in dit kader relevante stakeholders. Zo hebben de commissarissen, naast een groot aantal telefonische conferenties, vier bijeenkomsten gehad over de uitkomsten van het rapport en het bespreken van de vervolgacties. En heeft de voorzitter van de Raad van Commissarissen veelvuldig overleg gehad met DNB en andere stakeholders.

In 2019 heeft de Raad van Commissarissen twee keer een Onderling Beraad gehouden, zonder de aanwezigheid van de Raad van Bestuur. In het tweede overleg eind 2019 stond de evaluatie van de Raad van Bestuur, de Raad van Commissarissen, de onderliggende commissies en het individuele functioneren van de commissarissen centraal. Hiervoor zijn individueel evaluatieformulieren ingevuld en de samenvatting van de resultaten zijn met elkaar in het Onderling Beraad besproken. Daarnaast is met externe begeleiding de boarddynamiek geëvalueerd.

De samenvatting is dat de Raad van Commissarissen voldoende betrokken is om invulling te kunnen geven aan haar toezichtzaken. Het afgelopen jaar heeft het compliance dossier veel nadruk gelegd op de werkzaamheden van de commissarissen. Dit naast de reguliere werkzaamheden. De onderliggende commissie (ARC) heeft zich in het afgelopen jaar verder ontwikkeld. Vanaf 1 januari 2020 zal de verdere splitsing tussen de holding en verzekeraar in de onderliggende commissies worden gerealiseerd.

De leden van de Raad van Commissarissen van NV Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij NV hebben een eed of belofte conform de Regeling eed of belofte financiële sector afgelegd. Hiermee zweren en beloven zij onder andere dat zij:

- hun functie integer en zorgvuldig uitoefenen;
- een zorgvuldige afweging zullen maken tussen alle belangen die bij de onderneming betrokken zijn en dat zij in die afweging het belang van de klant centraal stellen;
- zich zullen gedragen naar de wetten, reglementen en gedragscodes die op hen van toepassing zijn.

Werkwijze Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen van N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij werkt aan de hand van een reglement en vergadert tenminste vier keer per jaar in het bijzijn van het bestuur en tenminste een keer per jaar afzonderlijk. Leden van de Raad van Commissarissen worden voor een periode van maximaal vier jaar benoemd door de Algemene Vergadering, op voordracht van de Raad van Commissarissen. Commissarissen kunnen eenmalig voor een tweede termijn van vier jaar worden herbenoemd. De betrouwbaarheid en geschiktheid van commissarissen van N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij worden getoetst door De Nederlandsche Bank.

Raad van Bestuur

N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij staat als verzekeringsbedrijf onder toezicht van DNB. Vanuit een veranderende toezichtssituatie en met het oog op een succesvolle implementatie van de platformstrategie is in 2019, na een jaar intensief overleg met alle betrokken partijen en met externe ondersteuning besloten over de wijze waarop de bestuurlijke inrichting binnen Bovemij vormgegeven zal worden, zodat de bestuurlijke inrichting beter aansluit bij de veranderende omgeving en onze ambities. Bij dit traject zijn alle directieleden de leden van de Raden van Commissarissen, de Ondernemingsraad (OR) en de toezichthouder op het verzekeringsbedrijf (DNB) intensief betrokken geweest.

De eerste belangrijke stappen op weg naar deze inrichting zijn het afgelopen jaar gezet. Allereerst is besloten de personele unie tussen de Raad van Bestuur van Bovemij N.V. en N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij in 2020 te laten vervallen en een onafhankelijke statutaire directie op het niveau van N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij te vormen. De statutaire directie is zelfstandig bevoegd tot besluitvorming. Het bestuur van N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij wordt dan ook niet meer gevormd door de Raad van Bestuur van Bovemij N.V. N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij wordt operationeel aangestuurd door een directieteam, waarbij ieder directielid zijn eigen primaire verantwoordelijkheden in de portefeuille heeft. De voorzitter van het directieteam en de CFRO van Bovemij N.V. vormen de tweehoofdige statutaire directie van N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij. De voorzitter van de directie van N.V. Schadeverzekering-Maatschappij

Bovemij heeft zitting in de directieraad van Bovemij N.V. In de directieraad hebben de voorzitters van de directieteams van de verschillende bedrijfsonderdelen van Bovemij N.V., als ook de leden van de Raad van Bestuur en de secretaris van Bovemij N.V. zitting. In de directieraad worden de strategische/tactische vraagstukken en bedrijfsonderdeel overstijgende zaken besproken.

Het bestuur werkt aan de hand van een bestuursreglement dat is vastgesteld door de Raad van Commissarissen, die toezicht houdt op het door de statutaire directie gevoerde beleid.

De leden van de statutaire directie zijn op geschiktheid getoetst door De Nederlandsche Bank en hebben een moreel-ethische verklaring ondertekend en een belofte conform de Regeling eed of belofte financiële sector afgelegd.

Een bestuurder moet in staat zijn om de hoofdlijnen van het totale beleid van N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij te beoordelen en hierbij een afgewogen en zelfstandig oordeel te vormen. Bij de besluitvorming wordt stilgestaan bij een evenwichtige afweging van alle belangen van de bij N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij betrokken partijen. De statutaire directie houdt hierbij rekening met de continuïteit van N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij, de maatschappelijke omgeving waarin N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij opereert en alle wet- en regelgeving en codes die op N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij van toepassing zijn.

Het in 2020 te realiseren directieteam* bestaat uit de volgende personen:

- Pieter van der Burg (statutair; voorzitter)
- Ageeth Bakker (statutair; CFRO)
- Stijn Verbeek (niet-statutair; directeur Distributie)
- Rémi Viellevoye (niet-statutair; directeur Operatie)
- Joost As (niet-statutair; directeur Finance en Risk)

* Onder voorbehoud interne besluitvorming alsmede eventueel van toepassing zijnde toetsing door DNB.

De directieleden hebben een moreel-ethische verklaring ondertekend en een belofte conform de Regeling eed of belofte financiële sector afgelegd. Hiermee zweren en beloven zij onder andere dat zij:

- naar eer en geweten, zorgvuldig, deskundig en integer en volgens relevante wetten regelgeving, codes en reglementen zullen handelen;
- een zorgvuldige afweging zullen maken tussen alle belangen die bij de onderneming betrokken zijn en dat zij in die afweging het belang van de klant centraal stellen;
- ervoor zullen zorgen dat de medewerkers van Bovemij hun functies integer en zorgvuldig uitoefenen.

N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij heeft een strategie en een daaraan gekoppeld beleid dat het klantbelang centraal stelt. Door de medewerkers te informeren over deze strategie, het beleid ten aanzien van het klantbelang uit te leggen, opleidingen aan te bieden, polisvoorwaarden te herzien, de klanten daarbij te betrekken en klanttevredenheid te meten, wordt mede geborgd dat de zorgplicht is verankerd in de bedrijfscultuur.

Beloningsbeleid

Mede om te voorkomen dat het beloningsbeleid aanzet tot onzorgvuldige klantbehandeling en het nemen van onverantwoorde risico's hanteert Bovemij een bij de aard en omvang van de onderneming passend beloningsbeleid. Hierin wordt terdege rekening gehouden met het langetermijnbelang van de onderneming en het maatschappelijk draagvlak. Bovemij acht het uitgesloten dat de directieleden en medewerkers door haar beloningsbeleid worden aangezet tot het nemen van excessieve en/of onverantwoorde risico's.

De kaders van het interne beloningsbeleid worden groepsbreed vastgesteld met inachtneming van de wet- en regelgeving die op financiële instellingen van toepassing is.

Deze is na besluitvoorbereiding in de Nominatie en Remuneratie Commissie uitgebreid besproken tijdens de vergaderingen van de Raad van Commissarissen. De Raad van Commissarissen is van oordeel dat de huidige variabele beloning ingewikkeld, bewerkelijk en administratief complex is. Daarnaast wordt de positieve prikkel die van de regeling uitgaat als zeer beperkt beoordeeld. Met ingang van 1 januari 2020 zal de variabele beloning voor zowel leden van de Raad van Bestuur als voor medewerkers die het risicoprofiel van de onderneming materieel kunnen beïnvloeden komen te vervallen.

Ten aanzien van de totale beloning van de leden van de Raad van Bestuur vindt periodiek externe benchmarking plaats. Hierbij wordt gekeken naar financiële ondernemingen van soortgelijke omvang en complexiteit. Tevens wordt op gezette tijden de pensioen- en autoregeling van de Raad van Bestuur beoordeeld.

Het variabele deel van de beloning, dat tot en met 2019 van toepassing is, wordt toegekend op basis van vooraf vastgestelde prestatiecriteria, deels op basis van korte- en deels op basis van langetermijndoelstellingen. Op voordracht en na voorbereiding van de Nominatie en Remuneratie Commissie is de definitieve beloning over 2019 voor ieder lid van de Raad van Bestuur vastgesteld door de Raad van Commissarissen. Het variabele deel van de over 2019 toe te kennen beloning is voor 50% voorwaardelijk gemaakt, uit te keren na drie jaar voor 50% in contanten en voor 50% in certificaten van aandelen. Iedere commissaris ontvangt een passende vergoeding in relatie tot het tijdsbeslag van de werkzaamheden. Met ingang van 2018 is, in overleg met de aandeelhouders, overgegaan op een vaste, jaarlijkse beloning van de leden van de Raad van Commissarissen.

B.2 Deskundigheids- en betrouwbaarheidsvereisten

Voor alle beleidsbepalers, interne toezichthouders en ook de sleutelfunctionarissen geldt dat de integriteit boven alle twijfel verheven moet zijn en dat zij beschikken over aantoonbare deskundigheid passend bij de functie. Zowel dagelijks beleidsbepalers als leden van het intern toezichthoudende orgaan van financiële ondernemingen dienen geschikt te zijn voor de uitoefening van hun functie.

Bovemij beheerst het integriteitsrisico door een stelsel van organisatorische maatregelen en criteria die betrekking hebben op de dienstverlening, de acceptatie van nieuwe verzekeringsovereenkomsten, de beleggingen en de selectie van nieuwe medewerkers.

De centrale afdeling HRM is betrokken bij compliance, bijvoorbeeld daar waar het gaat om navolging van het beloningsbeleid, maar ook op het gebied van de opleidingsvereisten die vanuit wet- en regelgeving aan de medewerkers worden gesteld.

B.3 Risicomanagementsystemen inclusief de beoordeling van het eigen risico en de solvabiliteit

Algemeen

Bovemij onderkent verschillende risicocategorieën, waarop per risicocategorie een risicobereid en risicohouding is geformuleerd. Deze risicobereidheid en risicohouding geeft de mate weer waarin Bovemij per risicocategorie bereid is risico's te accepteren bij het realiseren van haar doelstellingen en geeft daarmee een kader voor de bedrijfsvoering. De onderliggende beleidskaders bevatten de richtlijnen voor de beheersing van risico's in de bedrijfsvoering. De tweede lijn monitort en rapporteert op kwartaalbasis over de wijze waarop risico's worden beheerst en of de risico's binnen de vastgestelde risicobereidheid vallen.

Risicostrategie en risicobereidheid

De missie en visie van de organisatie geven richting aan de risicostrategie van Bovemij. Centraal staat daarin het gewenste risicoprofiel dat geborgd moet worden in alle processen die zorgen voor het risicobeheer en het in control statement vanuit het overkoepelende Own Risk and Solvency Assessment (ORSA). De Raad van Bestuur stelt jaarlijks de risicobereidheid vast en legt deze ter goedkeuring voor aan de Raad van Commissarissen. Eventuele besluiten die strekken tot wijziging van de risicobereidheid worden eveneens aan de Raad voorgelegd. De Raad beoordeelt op strategisch niveau of bedrijfsactiviteiten, kapitaalallocatie en liquiditeitsbeslag in algemene zin in overeenstemming zijn met de goedgekeurde risicobereidheid.

In 2019 heeft Bovemij haar risicobereidheid geactualiseerd en formeel vastgelegd in het Risk Appetite Statement. Bovemij onderscheidt een vijftal hoofd risico's:

1. Strategische risico's

Strategische risico's betreffen het risico dat doelstellingen niet worden gehaald of dat Bovemij niet afdoende reageert op veranderingen in het bedrijfsklimaat of veranderingen die verband houden met fusies, overnames, merk, reputatie, risicomanagement, audits, MVO, klimaat, klanten en communicatie. De risicobereidheid voor strategische risico's is gelimiteerd naar aard en omvang. Bovemij is flexibel in het aangaan van strategische risico's, maar deze risico's worden alleen gerechtvaardigd genomen als hiervoor expliciete goedkeuring voor is gegeven door de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen.

2. Verzekeringsrisico's

Bovemij is blootgesteld aan verzekeringsrisico's in de vorm van omvangrijke schaden, de acceptatie van risico's tegen ontoereikende premies en ongunstige veranderingen in de waarde van de technische voorzieningen door:

- fluctuaties in het tijdstip, de frequentie en de hoogte van schades van verzekerde gebeurtenissen en in het tijdstip en het bedrag van de schadeafhandeling;
- grote onzekerheid van premiestelling en aannames voor de voorzieningen met betrekking tot extreme of uitzonderlijke gebeurtenissen.

De risicobereidheid voor verzekeringsrisico's is gematigd. Daarom gaat Bovemij voorzichtig om met het accepteren van verzekeringsrisico's. Acceptatierichtlijnen zorgen voor een goede beoordeling van het risico, acceptatie (onder mogelijke voorwaarden) en premiestelling. Herverzekering wordt daarnaast gebruikt om de blootstelling aan weersomstandigheden, natuurrampen, ongevallen met meerdere slachtoffers, grote branden, grote aansprakelijkheidsclaims en wettelijke aansprakelijkheidsverzekering (WA-verzekering) voor motorrijtuigen te beheersen en risico's te mitigeren.

3. Financiële en rapportagerisico's

Financiële (markt)risico's zijn de risico's die Bovemij loopt op verliezen of ongunstige veranderingen in de financiële status van de organisatie als gevolg van veranderingen in de financiële markten. Deze risico's hebben overwegend betrekking op aandelen en vastgoed waarbij risico's zoals tegenpartij en liquiditeitsrisico vooralsnog beperkt worden geacht. Het is nog te vroeg om een inschatting te maken van de gevolgen en impact van de coronacrisis. De risicobereidheid voor financiële risico's is gematigd. Daarom gaat Bovemij voorzichtig om met financiële risico's en heeft het duidelijke richtlijnen met betrekking tot de inrichting van de beleggingsportefeuille en heeft het in het kapitaalbeleid grenzen gesteld waardoor er voldoende buffers zijn om tegenvallers in de financiële positie van Bovemij op te kunnen vangen. Het marktrisicobeleid beschrijft stappen van het marktrisicomangementproces en bevat limieten op het marktrisico, vaststelling van de risicobereidheid, en een beleggingsplan voor een optimale portefeuille (de strategische beleggingsmix). In risicorapportages worden deze periodiek gemonitord en gemeten, de periodiciteit wordt aangepast naar gelang de omstandigheden dit vereisen.

4. Operationele risico's

Onder operationele risico's zijn risico's gecategoriseerd die zich voordoen als gevolg van ontoereikend of niet goed functioneren van interne processen of systemen, door menselijke fouten, crimineel handelen of externe gebeurtenissen en risico's die verband houden met zaken zoals het voorkomen van fraude en criminaliteit, personeel IT/infrastructuur, bedrijfsbescherming, projecten en programma's, bedrijfsprocessen, derden (uitbestedingsrisico's) en distributie. De risicobereidheid voor operationele risico's is gematigd. Bovemij gaat voorzichtig om met operationele risico's en wenst haar doelstellingen hieromtrent veilig te realiseren. Om die reden heeft Bovemij haar belangrijkste bedrijfsprocessen en de beheersmaatregelen in deze bedrijfsprocessen beschreven en wordt de werking van deze beheersmaatregelen periodiek getoetst. Het streven is om de implementatie en werking van de overige entiteiten gefaseerd in te voeren. Voor specifieke risicogebeurtenissen zijn daarnaast aanvullend beleid en procedures van kracht zoals voor informatiebeveiliging, business continuïteit en uitbestedingen.

5. Compliancerisico's

Bovemij loopt het risico op reputatieschade of bestaande of toekomstige bedreigingen van vermogen of resultaat als gevolg van een ontoereikende naleving van wet- en regelgeving, alsmede het niet naleven van waarden, normen en (toezichts)regels. Het niet naleven kan resulteren in juridische of bestuurlijke sancties, substantiële financiële verliezen of reputatieschade. De risicobereidheid voor compliance risico's is extreem laag. Bovemij is avers als het op compliance risico's aankomt en het is daarom een kerndoelstelling om deze risico's te vermijden.

Het compliance beleid beschrijft hoe het compliance risico wordt beheerst. Bovemij heeft een gedragscode die medewerkers handvaten biedt om integer te handelen. De Compliance Officer inventariseert de belangrijkste wet- en regelgeving die op Bovemij van toepassing is en monitort en rapporteert ieder kwartaal over de wijze waarop Bovemij aan deze wet- en regelgeving, maar ook aan de interne gedragscode, voldoet en rapporteert eventuele

incidenten. Daarnaast voert Bovemij periodiek een systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA) uit om inzicht te krijgen in de beheersing van integriteitsrisico's. In 2020 vindt een volledige implementatie van SIRA plaats, als vervolgstap in het uitvoeren van ons integriteitsbeleid. Aanvullend beleid en regelingen zijn beschikbaar voor specifieke compliance onderdelen zoals privacy, mededinging, voorwetenschap en de klokkenluidersregeling.

Risicorapportage

Op kwartaalbasis worden de belangrijkste risico's gemonitord en gemeten in de vorm van risico indicatoren (KRI's) om te beoordelen of Bovemij geen risico's loopt die haar risicobereidheid overstijgen. De risico indicatoren zijn inmiddels grotendeels geïmplementeerd.

De volgende tabel toont de gevoeligheid van drie veranderingen en trends op ons resultaat voor belastingen:

Beleid	Verandering	Impact 31-12-2019	Impact 31-12-2018
Bovemij accepteert voor een deel van de beleggingsportefeuille aandelenrisico, conform het door de Raad van Bestuur vastgestelde beleggingsbeleid.	Conform Solvency II-specificaties wordt een stressscenario met een aandelenschok van 39% gehanteerd om de gevoeligheid van het resultaat bij een verandering van de waarde van de aandelenportefeuille aan te duiden.	Op de marktwaarde van de aandelen bedraagt deze gevoeligheid € 18,9 miljoen.	Op de marktwaarde van de aandelen bedraagt deze gevoeligheid € 14,6 miljoen.
Bovemij belegt in vastgoed voor eigen gebruik en uit beleggingsdoeleinden in overige terreinen en gebouwen. Daarmee accepteert Bovemij het risico voor waardedalingen op de vastgoedmarkt.	Conform Solvency II-specificaties wordt een stressscenario met een vastgoedschok van 25% gehanteerd om de gevoeligheid van het resultaat bij een verandering van de waarde van de vastgoedportefeuille aan te duiden.	Op de marktwaarde van het vastgoed bedraagt deze gevoeligheid € 15,7 miljoen.	Op de marktwaarde van het vastgoed bedraagt deze gevoeligheid € 15,2 miljoen.
Binnen haar beleggingsportefeuille belegt Bovemij in hypotheek. Hiermee is het resultaat van Bovemij gevoelig voor bewegingen in de markttrente.	De gevoeligheid hiervan is berekend aan de hand van een stressscenario van een stijging van de markttrente van 1% voor alle looptijden.	Op de marktwaarde van de hypotheekportefeuille bedraagt deze gevoeligheid € 4,3 miljoen.	Op de marktwaarde van de hypotheekportefeuille bedraagt deze gevoeligheid € 3,2 miljoen.

Own Risk and Solvency Assessment (ORSA)

Ook in 2019 heeft N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij in het kader van haar risicobeheersing de jaarlijkse Own Risk and Solvency Assessment (ORSA) uitgevoerd. De ORSA geeft inzicht in de samenhang tussen strategie, risico's en de financiële positie van Bovemij.

Bij het uitvoeren van een ORSA nemen de Raad van Commissarissen, Raad van Bestuur, de directie en het management de verantwoordelijkheid om risico, kapitaal en rendement tot elkaar te brengen in de context van de eigen bedrijfsstrategie voor de middellange planperiode. Ook de tweede- en derdelijns functies zijn toetsend betrokken. Op basis van een aantal relevante scenario's wordt daarbij het inzicht verkregen of en in hoeverre het aanwezige kapitaal, dat gebaseerd is op de risicobereidheid, voldoet aan de risicocapaciteit. De scenario's betreffen verschillende risicogebieden: zowel financieel, verzekeringstechnisch als commercieel.

Tijdens het uitvoeren van de ORSA is gebleken dat op meerdere risicogebieden materiële risico's zijn te duiden, die door daartoe benoemde beheersmaatregelen 'in control' worden gehouden:

1. het financieel risico vanwege forse verliezen op de aandelen- en vastgoedportefeuille, toenemende spreads op vastrentende waarden en het mogelijke omvallen van banken;
2. het (herverzekering)risico vanwege plotseling opkomende (natuur)catastrofes met zeer grote schade op de property en casco-portefeuille in combinatie met een downgrade van de voornaamste herverzekeraars;
3. het risico van een krimpende markt;
4. een combinatie van risico's.

Gelet op de in de ORSA opgenomen kwalitatieve beschrijvingen van de wijze van uitvoering van de risicoanalyses op voornoemde materiële risico's, en de kwantitatieve doorrekening van de consequenties van de mogelijkerwijs optredende stressscenario's, is de verzekeraar tot het oordeel gekomen dat zij op basis van de geschetste beheersmaatregelen afdoende controle heeft over haar middellange termijn strategie.

In alle doorgerekende scenario's, die als realistisch doch uitzonderlijk worden beschouwd, blijft de solvabiliteit van de verzekeraar boven de wettelijk gestelde minimale grens van 100%, en is de verzekeraar van oordeel dat zij door uitvoering van de in de ORSA beschreven maatregelen binnen afzienbare tijd weer op afdoende niveau boven dit minimum zal geraken. Door middel van reverse stress scenario's is daarbij ook nog in extremis vastgesteld bij welke 'schokken' de verzekeraar niet meer voldoende gekapitaliseerd is. Deze schokken zijn echter dusdanig bijzonder en onwaarschijnlijk te achten dat de verzekeraar van oordeel is dat zij hier niet op een dusdanige wijze mee geconfronteerd zal worden dat zij niet meer in staat is om een toekomstbestendige organisatie te kunnen waarborgen.

De ORSA is intern vastgelegd en de uitkomsten zijn gedeeld met alle relevante betrokkenen. Tevens is de ORSA verstrekt aan DNB. De Raad van Commissarissen hecht grote waarde aan de uitgevoerde studies en opgeleverde rapportages. N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij komt, ook volgens de sterk verzwaarde Solvency II-eisen, in alle tot op heden uitgevoerde studies naar voren als een goed georganiseerd en goed gekapitaliseerd verzekeringsbedrijf.

B.4 Interne controlesysteem

Omschrijving van het interne controlesysteem

Met betrekking tot het managen van risico's hebben medewerkers van Bovemij specifieke verantwoordelijkheden binnen de organisatie. Deze relatie wordt weergegeven in het Three Lines of defense- model. De toepassing van dit model is wettelijk vereist vanuit Solvency II. De verantwoordelijkheden in deze drie 'verdedigingslagen' kunnen als volgt worden omschreven:

1) Eerste lijn – functies die 'eigenaar' zijn van de risico's.

Vanuit de Business begint de interne beheersing bij de Raad van Bestuur van N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij, dat bewustwording van een risicobeheersing cultuur, ondersteund door een heldere en eenduidige communicatie vanuit de Raad van Bestuur en onderliggende directies, nastreeft. Hierbij is voortdurend aandacht voor de risico-rendementsafweging in strategische keuzes, prestatiemeting en -beoordeling. Dit wordt versterkt door aan te moedigen dat risico's worden besproken bij besluitvormingen op ieder niveau in de organisatie. Een belangrijk hulpmiddel hierbij is het centraal dicteren van risico gecorrigeerde parameters voor het beoordelen van business cases, begrotingen en productlijnen. De eerste line of defence is tevens verantwoordelijk voor het uitvoeren van het ORSA-proces en voor de resultaten daarvan.

2) Tweede lijn – specifieke functies, aangewezen om risico's te overzien (Risk Management Functie, Actuariële Functie en Compliance Functie).

Het is de verantwoordelijkheid van deze afdelingen of functionarissen om de implementatie van beheersingsmaatregelen vanuit de eerste lijn te faciliteren en te monitoren. Daarnaast faciliteert deze lijn in het rapporteren over risico gerelateerde informatie aan de Raad van Bestuur. De tweedelijns functies rapporteren periodiek rechtstreeks aan de Raad van Bestuur, de ARC en aan de Raad van Commissarissen over hun bevindingen en conclusies.

Het zogenoemde Risicocomité heeft hierbij een centrale rol. Binnen dit comité komen alle binnen Bovemij relevante risico's samen. Het Risicocomité beoordeelt uitgewerkte voorstellen op het gebied van nieuwe business cases, nieuwe producten en ICT- en andere trajecten met een mogelijk grote impact op de (risk appetite en de SCR) van de organisatie. Het Risicocomité is vanaf 2020 samengesteld uit de directie van de verzekeraar, aangevuld met de Risk Management Functie. Indien risico's behoren tot de specifieke deelgebieden van beleggingen en herverzekeringen, worden deze getoetst door het Beleidscomité beleggingen en het Beleidscomité herverzekeringen. Ook deze comités zijn rechtstreeks gerelateerd aan de Raad van Bestuur.

3) Derde lijn – de Internal Audit Functie

De Internal Audit Functie toetst de opzet, het bestaan en de werking van de risicobeheersingsmaatregelen die in de eerste en tweede line of defence nodig zijn voor een goede interne beheersing. Hierbij wordt een onafhankelijk oordeel gegeven over het ontwerp en de effectiviteit van de interne beheersingsmaatregelen betreffende risico's die van invloed zijn op de ondernemingsdoelstellingen van Bovemij. De derde line of defence voert tevens een kwaliteitsreview uit op de jaarlijkse ORSA rapportage.

Toepassing Compliance Functie

De compliance officer op groepsniveau heeft als een van zijn taken om de aan hem uitbestede Compliance Functie uit te oefenen voor Bovemij. Het doel van de Compliance Functie is zorg te dragen voor de naleving van wet- en regelgeving, alsmede te bevorderen dat medewerkers werken volgens de normen en waarden die binnen Bovemij gelden. Deze zijn onder meer vastgelegd in de Gedragsregels van Bovemij. De Compliance Functie rapporteert halfjaarlijks aan de Raad van Bestuur van de verzekeraar en van Bovemij N.V. De basis van deze rapportage wordt gevormd door de Compliance meerjarenplanning en de Compliance jaarplanning. De planning en jaarrapportage worden besproken met de Raden van

Commissarissen. Daarbij komen verschillende aspecten aan bod op het gebied van governance, risk, compliance, integriteit, bedrijfscultuur en gedrag van bestuur en van andere medewerkers. Daarnaast worden deze documenten gedeeld met de accountant, waarbij gelegenheid wordt geboden eventuele vragen daarover nader toe te lichten. Alle documenten worden ter beschikking gesteld van DNB.

De verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de Compliance Functie zijn vastgelegd in een door de Raad van Bestuur, de Raden van Commissarissen vastgestelde en goedgekeurde Compliance Charter. Daarin is onder meer vastgelegd dat de Compliance Functie onbelemmerde toegang heeft tot alle documenten, bestanden en andere zaken die hij nodig heeft voor de uitoefening van zijn functie. Tevens is daarin geborgd dat de Compliance Functie een escalatiemogelijkheid heeft naar de (voorzitter van de) Raden van Commissarissen. De Compliance Functie geeft gevraagd en ongevraagd advies, ondersteunt waar mogelijk de business op het gebied van wet- en regelgeving en zorgt actief voor een vergroting van de bewustwording (awareness) rondom verschillende compliance onderwerpen. De Compliance Functie voert periodiek overleg met de overige sleutelfuncties binnen Bovemij. De Raad van Bestuur draagt de eindverantwoordelijkheid voor een adequate invulling van de Compliance Functie.

B.5 Internal Audit Functie

De Internal Audit Functie (IAF) maakt onderdeel uit van de governance structuur van Bovemij. De IAF heeft als doelstelling om inzicht en aanvullende zekerheid te verschaffen aan de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen over de interne beheersing van Bovemij. De IAF geeft hier invulling aan door de opzet, het bestaan en de werking van de interne risicobeheersing objectief te toetsen en hierover te rapporteren aan de Raad van Bestuur, de statutaire directie van de Verzekeraar en de Raad van Commissarissen. De IAF stelt zich onafhankelijk op van de operationele bedrijfsactiviteiten van Bovemij en rapporteert rechtstreeks aan de Raad van Bestuur, de statutaire directie van de Verzekeraar en de Raad van Commissarissen. Tussen de IAF, de Raad van Bestuur, de statutaire directie van de Verzekeraar, de Raad van Commissarissen, de externe accountant en toezichthouder DNB vindt periodiek informatie-uitwisseling plaats. In het kader van deze informatie-uitwisseling zijn onder andere de meerjarige auditstrategie, de risicoanalyse, het auditplan, de auditrapportages, de jaarlijkse IAF managementletter en de managementletter van de externe accountant onderwerp van overleg. De IAF neemt het initiatief om met de externe accountant tenminste drie keer per jaar elkaars risicoanalyse, auditplan en bevindingen te bespreken. De meerjarige auditstrategie, de risicoanalyse, het auditplan, de auditrapportages en de jaarlijkse IAF managementletter worden tevens gedeeld met toezichthouder DNB.

B.6 Actuariële functie

De Actuariële Functie (AF) is onderdeel van de governance structuur van Bovemij en vormt daarin een onderdeel van de second line of defence. De AF draagt zorg voor adequate modellen en methodieken en het beoordelen en toetsen van de technische voorzieningen. Verder adviseert de AF de statutaire directie van de Verzekeraar over de algehele gedragslijn voor het aangaan van verzekeringstechnische verplichtingen, de adequaatheid van de herverzekeringsprogramma's en draagt bij aan een effectief risicomanagement. Daarnaast verstrekt de AF minimaal eens per jaar een rapportage waarin verslag wordt gedaan van zijn werkzaamheden en de resultaten daarvan, waartoe mede behoort de onafhankelijke toetsing van de ORSA en het actuariële jaarwerk. De verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de AF zijn vastgelegd in een charter.

B.7 Uitbesteding

In de uitoefening van het verzekeringsbedrijf maakt N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij gebruik van uitbestedingen. De uitbestedingen van N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij zijn (op hoofdlijnen) als volgt te categoriseren:

1. Operationele uitbestedingen

Kritieke functies op het gebied van ondersteunende processen alsmede IT zijn uitbesteed aan zustervenootschap Bovemij Interne Diensten B.V. Bovemij Interne Diensten B.V. verleent groepsbrede ondersteuning op het gebied van IT, HRM, Financiële administratie & Facilitaire Zaken.

2. Distributie uitbestedingen (volmachten)

N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij heeft volmachten verleend aan gevolmachtigde agenten om onder haar risicodragerschap verzekeringen te distribueren en administreren.

3. Vermogensbeheer

De uitbesteding van het vermogensbeheer heeft tot doel te voorzien in de behoefte van een professioneel beheer van de beleggingsportefeuille. Het vermogensbeheer is uitbesteed aan Kempen Capital Management N.V. Dit betreft een gerenommeerde partij waar sprake is van een beperkte en gemandateerde vorm van uitbesteding.

Monitoring en evaluatie van uitbestedingen:

Met iedere uitvoerder is een samenwerkings- of uitbestedingsovereenkomst van kracht met hierin opgenomen de vereisten waar de uitbesteding aan dient te beantwoorden, één en ander conform vigerende wet- en regelgeving alsmede het interne uitbestedingsbeleid. De monitoring en evaluatie van de uitbestedingen is belegd binnen de organisatie van N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij overeenkomstig het uitbestedingsbeleid.

B.8 Belangrijke overige informatie

In 2018 hebben we aangegeven dat we geconfronteerd werden met een kwestie op het gebied van Compliance. Dit betrof een 9-tal te onderzoeken issues. We hebben destijds aangegeven dat we het van groot belang vinden dat deze melding zeer serieus en grondig wordt opgepakt. Opdracht voor onafhankelijk onderzoek is gegeven aan Houthoff. De melding en het onderzoek is direct gedeeld met stakeholders (DNB, AFM, EY en Ondernemingsraad) en daarna ook met aandeelhouders. Het onderzoek naar de negen incidenten is door Houthoff afgerond in februari 2019. DNB is hierbij continu op de hoogte gehouden door de voorzitter van de Raad van Commissarissen, opdrachtgever van het onderzoek. Lopende het onderzoek is in 2018 gestart met verbeteracties binnen Bovemij met een uitloop naar 2019.

De verbeteracties zijn uitgewerkt in een verbeterplan en zijn naar de volgende categorieën te verdelen:

- Arbeidsrechtelijke maatregelen
- Compliance, integriteit en beheersing risico's
- Herinrichting interne governance
 - Evaluatie corporate (externe) governance

- Gedragscodes aangescherpt
- Versterking aantoonbaarheid Administratieve Organisatie en Interne Controles
- Verbetering beloningsbeleid
- Communicatie

Naar aanleiding van de bevindingen uit de eerste onderzoeksfase is door de Raad van Commissarissen besloten tot een vervolgonderzoek. Voor deze fase is Grant Thornton ingeschakeld. Scope van onderzoek zijn de uitgaven in de portefeuilles commercie en vastgoed voor een periode 2014-2018. Dit onderzoek is afgerond in september 2019. Ook hier zijn alle stakeholders op de hoogte gebracht van de uitkomsten van het onderzoek.

De bevindingen - voor zover anders uit het eerste onderzoek - zijn verwerkt in het lopende verbeterplan binnen Bovemij en hebben geleid tot onder meer het aanpassen van de rollen van bestuurders, acties op het gebied van voorkomen van tegenstrijdig belang en aandacht voor integere bedrijfsvoering.

Inmiddels is een groot deel van alle verbeteracties uitgevoerd en in gang gezet en heeft de interne audit functie hierop een toets met positief resultaat uitgevoerd en teruggekoppeld aan de commissarissen.

Door de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur zijn als gevolg van het onderzoek meldingen gedaan naar de betreffende toezicht instellingen en andere stakeholders. We zijn nog in afwachting van hun definitieve oordeel.

Op 31 december 2019 was het volgens de Wereldgezondheidsorganisatie nog niet bekend dat het Coronavirus van mens tot mens overdraagbaar was. Zonder de financiële gevolgen en de risico's nu al goed in te kunnen schatten, weten we inmiddels wel dat dit in 2020 heeft geleid tot een forse teruggang van de financiële markten. De gevolgen van de crisis zullen in meerdere sectoren voelbaar zijn. Het is echter nu nog te vroeg om hiervan redelijkerwijs een goede inschatting te kunnen maken. Bovemij is goed gekapitaliseerd en stelt alles in het werk om risico's zo goed als mogelijk te mitigeren.

C. Risicoprofiel

Inleiding

Zoals hierboven al eerder is weergegeven, onderkent de verzekeraar verschillende risicocategorieën, waarop per risicocategorie een risico-bereid en risicohouding is geformuleerd. Deze risicobereidheid en risicohouding geeft de mate weer waarin Bovemij per en risicocategorie bereid is risico's te accepteren bij het realiseren van haar doelstellingen en geeft daarmee een kader voor de bedrijfsvoering. De onderliggende beleidskaders bevatten de richtlijnen voor de beheersing van risico's in de bedrijfsvoering. De tweede lijn monitort en rapporteert op kwartaalbasis over de wijze waarop risico's worden beheerst en of de risico's binnen de vastgestelde risicobereidheid vallen. In 2019 heeft Bovemij haar risicobereidheid geactualiseerd en formeel vastgelegd in het Risk Appetite Statement.

C.1 Verzekeringstechnisch risico

Algemeen

Het verzekeringstechnische risico betreft alle risico's die zijn verbonden aan verplichtingen uit hoofde van de verzekeringsactiviteiten van Bovemij, met uitzondering van het hieruit voortvloeiende marktrisico, tegenpartijrisico en operationele risico.

Bovemij is blootgesteld aan verzekeringsrisico's in de vorm van omvangrijke schaden, de acceptatie van risico's tegen ontoereikende premies en ongunstige veranderingen in de waarde van de technisch voorzieningen door:

- fluctuaties in het tijdstip, de frequentie en de hoogte van schades van verzekerde gebeurtenissen en in het tijdstip en het bedrag van de schadeafhandeling;
- grote onzekerheid van premiestelling en aannames voor de voorzieningen met betrekking tot extreme of uitzonderlijke gebeurtenissen.

De risicobereidheid voor verzekeringsrisico's is gematigd. Daarom gaat Bovemij voorzichtig om met het accepteren van verzekeringsrisico's. Acceptatierichtlijnen zorgen voor een goede beoordeling van het risico, acceptatie (onder mogelijke voorwaarden) en premiestelling. Herverzekering wordt daarnaast gebruikt om de blootstelling aan weersomstandigheden, natuurrampen, ongevallen met meerdere slachtoffers, grote branden, grote aansprakelijkheidsclaims en wettelijke aansprakelijkheidsverzekering (WA-verzekering) voor motorrijtuigen te beheersen en risico's te mitigeren.

Submodules verzekeringstechnisch risico's

Solvency II onderscheidt diverse subrisico's binnen het verzekeringstechnische risico. Deze worden, indien relevant, door Bovemij in aanmerking genomen bij de vaststelling van de solvabiliteitsvereiste. Per subrisico wordt een onderscheid gemaakt tussen non-life (Schadeproducten), NSLT Health (Kortlopende inkomensproducten) en SLT Health (Langlopende inkomensproducten). Het betreft de volgende risico's:

- **Premierisico (non-life en NSLT Health)**

Het risico dat de in de toekomst nog te ontvangen premie niet voldoende is om de schades en kosten te dekken.

- **Reserverisico (non-life en NSLT Health)**

Het risico dat de bestaande voorzieningen voor reeds ontstane schades ontoereikend zijn voor de afwikkeling van deze schades.

- **Onnatuurlijk verval risico (lapse, voor non-life, NSLT Health en SLT Health)**

Het onnatuurlijk verval risico betreft het risico dat binnen een korte periode meer polissen worden opgezegd dan verwacht.

- **Kortleven risico (SLT Health)**

Het risico dat de gerealiseerde sterfte hoger is dan op basis van de aannames verwacht.

- **Langleven risico (SLT Health)**

Het risico dat de gerealiseerde sterfte lager is dan op basis van de aannames verwacht.

- **Invaliditeit- en morbiditeitsrisico (SLT Health)**

Het risico dat de gerealiseerde in- en uitstroomkansen van de arbeidsongeschiktheidsproducten ongunstiger zijn dan op basis van de aannames verwacht.

- **Kosten risico (SLT Health)**

Het risico op verliezen door veranderingen in kosten.

- **Herzieningsrisico (SLT Health)**

Het risico op verliezen door schommelingen in de toegepaste herzieningspercentages als gevolg van veranderingen in het wettelijk kader of in de gezondheidstoestand van de verzekerde.

- **Catastrofe risico (non-life, NSLT Health en SLT Health)**

Het risico dat door extreme en/of uitzonderlijke gebeurtenissen schades optreden waardoor de financiële positie negatief wordt beïnvloed.

Schadeverzekeringen

Bovemij is uitsluitend actief op het gebied van schadeverzekeringen. De belangrijkste branches waarin Bovemij actief is betreffen motorrijtuigen aansprakelijkheid, motorrijtuigen casco, algemene aansprakelijkheid, brand en inkomen.

Acceptatie

Bij het aangaan van dekkingverplichtingen bestaat het risico op het accepteren van verzekeringen op basis van gebrekkige acceptatieregels of van het accepteren van verzekeringen die in strijd zijn met acceptatieregels. Bovemij beheerst dit risico door het hanteren van duidelijke acceptatieregels en het toepassen van controlemechanismen. De acceptatieregels op het gebied van schadeverzekeringen worden doorlopend geëvalueerd en afgestemd op opgedane ervaringen vanuit risicobeheersing. De bestaande schadeportefeuille vormt hiervan het resultaat.

Herverzekering

Bovemij heeft een herverzekeringsbeleid ontwikkeld waarmee wordt gewaarborgd dat, rekening houdend met relevante risico's en het beschikbaar kapitaal, de relevante risico's in voldoende mate door middel van herverzekering worden gemitigeerd. De herverzekeringssportefeuille is ondergebracht bij zeer gerenommeerde herverzekeraars, alle met een AA- rating van S&P.

C.2 Marktrisico

Algemeen

Financiële (markt)risico's zijn de risico's die Bovemij loopt op verliezen of ongunstige veranderingen in de financiële status van de organisatie als gevolg van veranderingen in de financiële markten. Deze risico's hebben overwegend betrekking op aandelen en vastgoed waarbij risico's zoals tegenpartij en liquiditeitsrisico beperkt worden geacht. De risicobereidheid voor financiële risico's is gematigd. Daarom gaat Bovemij voorzichtig om met financiële risico's en heeft het duidelijke richtlijnen met betrekking tot de inrichting van de beleggingsportefeuille en heeft het in het kapitaalbeleid grenzen gesteld waardoor er voldoende buffers zijn om tegenvallers in de financiële positie van Bovemij op te kunnen vangen. Het marktrisicobeleid beschrijft stappen van het marktrisicomangementproces en bevat limieten op het marktrisico, vaststelling van de risicobereidheid, en een beleggingsplan voor een optimale portefeuille (de strategische beleggingsmix). In risicorapportages worden deze periodiek gemonitord en gemeten.

Marktrisico

Het marktrisico is het risico dat de waarde van aandelen en onroerende zaken afneemt als gevolg van wijzigende marktomstandigheden. Bovemij beheerst dit risico door het aanbrengen van afdoende spreiding in de beleggingsportefeuilles. Daarnaast stelt de sterke vermogenspositie van Bovemij haar in staat om het optreden van fluctuaties in de waardes tot een zeker niveau te accepteren.

Renterisico

Het renterisico betreft het risico dat rentefluctuaties - als gevolg van ontoereikende afstemming tussen rentegevoelige activa en passiva op het gebied van rentelooptijden en rentevoet - leiden tot ongewenste effecten op het resultaat.

Bij Bovemij vormt het renterisico een beperkt gedeelte van het totale marktrisico. Enerzijds is de duration van de verplichtingen met 3 à 4 jaar relatief beperkt. Daar tegenover staan aan de activa zijde vastrentende waarden, betreffende participaties in Nederlandse hypotheekbeleggingsfondsen, met een duration van 7 à 8 jaar. Hierdoor wordt het renterisico deels gemitigeerd. Daarnaast is de lening van N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij aan Bovemij Financieringsmaatschappij gevoelig voor het renterisico.

Aandelenrisico

Het aandelenrisico betreft het risico dat de waarde van de beleggingen verandert door wijzigingen in de desbetreffende (aandelen)marktprijzen.

Bij Bovemij betreffen de beleggingen in aandelen voor een groot gedeelte participaties in aandelenfondsen met een portefeuille van Europese en wereldwijd beursgenoteerde ondernemingen. Daarnaast wordt geparticipeerd in passieve aandelenfondsen die de MSCI Europe Index en MSCI World Index volgen. Tevens wordt er voor een gedeelte belegd in niet genoteerde Nederlandse en Europese small cap fondsen. Op basis van bovenstaande karakteristieken van de aandelen portefeuille wordt het risico als voldoende beheerst gekwalificeerd.

Vastgoedrisico

Het vastgoed risico betreft het risico dat niet voldoende aandacht wordt gegeven aan het minimaliseren van het specifieke risico door dat risico op portfolio-niveau te diversifiëren, waardoor een te hoog concentratierisico ontstaat.

Bij Bovemij bestaat de vastgoedportefeuille uit gebouwen en terreinen voor eigen gebruik en daarnaast uit woningen bestemd voor commerciële verhuur. In de recente financiële crisis zijn er flinke waardedalingen genoteerd; deze dalingen bleven evenwel nog ruim onder de voorgeschreven schok van 25% van Solvency II. Binnen Bovemij heeft de vastgoedportefeuille inmiddels een zeer positieve performance laten zien.

Spreadrisico

Het spreadrisico betreft het risico van veranderingen in het niveau van renteopslagen op de risicovrije rentetermijn structuur voor bedrijfsobligaties en leningen.

Bij Bovemij is het spread risico beperkt, met name doordat het aandeel aan bedrijfsobligaties binnen de beleggingsportefeuille beperkt van omvang is. De enige materiële post in het spreadrisico betreft de lening van N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij aan Bovemij Financieringsmaatschappij.

Valutarisico

Het valutarisico betreft het risico dat de waarde van de beleggingen in vreemde valuta verslechtert als gevolg van wijzigingen in valutakoersen.

Bij Bovemij is sprake van een beperkte exposure ten opzichte van vreemde valuta. De exposure is minder dan 5% van het balanstotaal. Het valutarisico wordt berekend door een in Solvency II voorgeschreven vaste schok toe te passen op de netto blootstelling aan vreemde valuta. Deze blootstelling betreft hoofdzakelijk courante valuta.

Concentratie risico

Het concentratierisico betreft het risico dat door ontoereikende diversificatie binnen de portefeuille een bepaalde ontwikkeling of gebeurtenis een bovengemiddeld effect heeft op de waarde van de portefeuille.

Bij Bovemij leidt de exposure in aandelenfondsen, leningen en vastgoed niet tot een concentratie risico, vanwege de hoge mate van spreiding binnen deze portefeuilles. De liquide middelen zijn gespreid over meerdere systeembanken.

C.3 Kredietrisico

Algemeen

Het tegenpartij risico betreft het risico dat een tegenpartij contractuele of andere overeengekomen verplichtingen (waaronder verstrekte kredieten, leningen, vorderingen, ontvangen garanties) niet nakomt als gevolg van surseance, faillissement of andersoortige verslechteringen in de kredietwaardigheid.

Kredietrisico

Het tegenpartij default risico is bij Bovemij als volgt ingedeeld:

Herverzekeraarsrisico

Het herverzekeraarsrisico betreft het risico dat herverzekeraars niet aan hun verplichtingen kunnen voldoen.

De drie op de portefeuilles van Bovemij betrokken herverzekeraars Swiss Re, Munich Re en Hannover Re hebben alle een S&P rating van AA-minus. Signalen omtrent een eventuele downgrading zijn niet ontvangen of zichtbaar.

Financiële Instellingen risico

Het financiële instellingen risico betreft het risico dat financiële instellingen niet aan hun verplichtingen kunnen voldoen.

Bovemij werkt samen met gerenommeerde bancaire partijen. De uitstaande liquide middelen staan zo goed als volledig bij ABN AMRO, ING bank en Rabobank. Periodiek wordt de CDS-spread als toetsingsinstrument van het risico op uitstaande liquide middelen geraadpleegd.

Intermediair risico

Het intermediair risico betreft het risico dat intermediairs niet aan hun verplichtingen kunnen voldoen.

Er zijn geen intermediairs met een structureel slechte betaalperformance. De marktbenadering en de bestaande distributiekkanalen van Bovemij leiden niet tot een verhoogd aanbod van dubieuze tegenpartijen.

Verzekeringnemers risico

Het verzekeringnemers risico betreft het risico dat verzekeringnemers niet aan hun verplichtingen kunnen voldoen.

Indien (grote) relaties te maken (zouden) krijgen met insolventie, dan zal de betrokken curator de lopende risico's bijna altijd moeten blijven afdekken om aan zijn zorgplicht richting crediteuren te kunnen voldoen. Hierdoor ontstaat afdoende reactietijd voor Bovemij om het premie-afdracht-traject intern af te ronden.

C.4 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico of verhandelbaarheidsrisico is het risico dat Bovemij over onvoldoende middelen beschikt om aan de directe betalingsverplichtingen te voldoen. Bovemij voert uitsluitend schadeverzekeringen met een relatief beperkte looptijd, waardoor het liquiditeits- en kasstroomrisico relatief beperkt is. Het beleggingsbeleid van Bovemij is zodanig ingericht dat er op korte termijn voldoende liquide middelen beschikbaar te maken zijn.

De in de technische voorziening opgenomen netto toekomstige winst bedraagt € 19.889.377,-. De activa zijn qua aard, looptijd en liquiditeit voldoende geschikt om aan de toekomstige verplichtingen te voldoen wanneer deze opeisbaar zijn (of winsten komen te vervallen). Er zijn per ultimo 2019 € 204.348.048,- aan liquide middelen beschikbaar.

C.5 Operationeel risico

Algemeen

Onder operationele risico's zijn risico's gecategoriseerd die zich voordoen als gevolg van ontoereikend of niet goed functioneren van interne processen of systemen, door menselijke fouten, crimineel handelen of externe gebeurtenissen en risico's die verband houden met zaken zoals het voorkomen van fraude en criminaliteit, personeel IT/infrastructuur, bedrijfsbescherming, projecten en programma's, bedrijfsprocessen, derden (uitbestedingsrisico's) en distributie. De risicobereidheid voor operationele risico's is gematigd. Bovemij gaat voorzichtig om met operationele risico's en wenst haar doelstellingen hieromtrent veilig te realiseren. Om die reden heeft Bovemij haar belangrijkste bedrijfsprocessen en de beheersmaatregelen in deze bedrijfsprocessen beschreven en wordt de werking van deze beheersmaatregelen periodiek getoetst. Het streven is om de implementatie en werking van de overige entiteiten gefaseerd in te voeren. Voor specifieke risicogebeurtenissen zijn daarnaast aanvullend beleid en procedures van kracht zoals voor informatiebeveiliging, business continuïteit en uitbestedingen.

Operationeel risico

Binnen het operationeel risico worden bij Bovemij de volgende subrisico's onderscheiden:

Juridische risico's

Het juridisch risico betreft het risico dat niet wordt voldaan aan voor de onderneming geldende wet- en regelgeving, met inbegrip van de mogelijkheid dat contractuele bepalingen niet afdwingbaar of niet correct gedocumenteerd zijn.

Bij Bovemij is, behoudens het recente incidenten-onderzoek vanuit oktober 2018, geen sprake van materiële incidenten, administratief of strafrechtelijke boetes van- of juridische procedures met regulerende instanties of belastingautoriteiten. Zichtbaar is een bedrijfscultuur, waarin wet- en regelgeving volledig wordt gerespecteerd. Transacties met cliënten en andere partijen worden vastgelegd in formele overeenkomsten die traceerbaar zijn.

Integriteitsrisico's

Het risico dat de organisatie financiële schade leidt als gevolg van integriteitsschending door medewerkers of klanten.

Bovemij leeft interne procedures na door onder andere gebruik te maken van autorisatieregels, fraudeprotocollering en HRM-checks.

IT-risico's

Het IT risico betreft het risico dat niet wordt beschikt over procedures en maatregelen om de integriteit, voortdurende beschikbaarheid en beveiliging van geautomatiseerde gegevens te waarborgen.

Bovemij beperkt het IT-risico door interne procedures rond business continuity, toegangsrechtenbeheer, tijdige technische upgrades, datakwaliteit en (cyber)crime beheersing.

Uitbestedingsrisico's

Het uitbestedingsrisico betreft het risico dat niet kan worden gewaarborgd dat de uitbestede activiteiten worden uitgevoerd overeenkomstig gestelde (wettelijke) regels en er geen adequaat toezicht plaatsvindt.

Er wordt uitsluitend gewerkt met gerenommeerde instellingen. Er is een zorgvuldig selectieproces betreffende externe partijen. Waar dat speelt, zijn in een samenwerkings- of uitbestedingsovereenkomst eisen aan de uitvoerder gesteld en is beschreven aan welke contractsbepalingen de uitbesteding dient te voldoen, een en ander conform vigerende wet- en regelgeving. Dit geldt ook in het kader van het vermogensbeheer van Bovemij, waar sprake is van een beperkte en gemandateerde vorm van uitbesteding.

Frauderisico

Het risico van het faciliteren van of betrokkenheid hebben bij gedrags- en/of wettelijke overtredingen met het oogmerk op persoonlijk voordeel van medewerker of derde.

Bovemij beperkt dit risico door interne procedures na te leven (onder andere autorisatieregels, fraudeprotocollering, HRM-check met een screeningsbeleid bij aanname van medewerkers) en functiescheidingen aan te brengen tussen operationele activiteiten beleidsbepalende activiteiten.

C.6 Overig materieel risico

Witwassen/terrorismedinanciering risico

Het risico dat klanten, medewerkers of contractpartners onze producten en/of diensten gebruiken om criminele gelden wit te wassen/ terrorisme te financieren of (inter)nationale sancties te omzeilen.

Bovemij is aangesloten op de UBO-check ('Uiteindelijk Belanghebbenden') waarmee een digitale koppeling met de voorgeschreven sanctielijsten is gewaarborgd. De afdeling Fraudecoördinatie is afdoende betrokken op deze processen.

Belangenverstrengeling/voorwetenschap risico

Het risico dat bestuurders, commissarissen of medewerkers zich bij het maken van keuzes laten leiden door andere (eigen) belangen dan de belangen van de onderneming of dat medewerkers ongewenst gebruik maken van kennis waarover zij uit hoofde van hun functie beschikken.

Bovemij leeft interne en externe gedragscodes na (o.a. melden van nevenfuncties, geschenkenregeling, regeling Identified Staff, autorisatieregels, directie- en RvC reglement, beleggingsbeleid en klokkenluidersregeling).

Maatschappelijk onbetamelijk gedrag risico

Het risico dat gedrag van bestuurders, medewerkers of organisatie als maatschappelijk niet betamelijk wordt beoordeeld.

Bij de ontwikkeling van producten, het uitvoeren van transacties en/of het opzetten van constructies volgt Bovemij de geest van de wet (de bedoeling van de wetgever) en zoekt zij niet naar mazen en hiaten in de wetgeving. Er is sprake van een goede staat van dienst betreffende objectiviteit in werkzaamheden. Informatie betreffende belangrijke kwesties wordt met zorg behandeld. Bovemij hanteert het protocol 'aannemen diensten/gelden van derden'.

Schending van privacy risico

Het risico dat persoonsgegevens die aan de onderneming zijn toevertrouwd niet op een juiste en beschermde manier worden verwerkt.

Bovemij conformeert zich aan de Gedragscode Bescherming Persoonsgegevens en het protocol meldplicht Datalekken.

C.7 Overige informatie

Op kwartaalbasis worden de belangrijkste risico's gemonitord en gemeten in de vorm van risico indicatoren (KRI's) om te beoordelen of Bovemij geen risico's loopt die haar risicobereidheid overstijgen. De risico indicatoren zijn inmiddels geïmplementeerd.

D. Waardering voor solvabiliteitsdoeleinden

Solvency II balans

Dit hoofdstuk bevat informatie over de waardering van de Solvency II balans van N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij en verklaart de verschillen met de BW2 balans. De financiële positie van Bovemij naar Solvency II grondslagen is als volgt samengevat:

Activa (in duizenden euro's)	BW2	Herrubricering	Herwaardering	Solvency II
Overlopende acquisitiekosten	22.581	-22.581	-	-
Beleggingen				
Beleggingsfondsen	104.186	-	-	104.186
Leningen en hypotheek	97.729	-	200	97.929
Vastgoed en materiële vaste activa	64.458	-	-	64.458
Totaal beleggingen	266.373	-	200	266.573
Vorderingen				
Directe verzekering	8.728	-	-	8.728
Herverzekeraars	571	-	-	571
Aandeel herverzekeraars in technische voorzieningen	50.116	-	165	50.281
Overige vorderingen	105.638	-	-	105.638
Totaal vorderingen	165.053	-	165	165.218
Overige activa				
Immateriële activa	3.892	-	-3.892	-
Liquide middelen	204.348	-	-	204.348
Latente belastingvordering	-	-	7129	7129
Totaal overige activa	208.240	-	3.237	211.477
Totaal activa	662.247	-22.581	3.602	643.268
Passiva (in duizenden euro's)	BW2	Herrubricering	Herwaardering	Solvency II
Technische voorzieningen	443.131	-22.581	-43.036	377.514
Belastinglatentie	14.074	-	14.794	28.868
Pensioenverplichting	-	-	5.479	5.479
Overige passiva				
Financiële verplichtingen anders dan aan kredietinstellingen	5.622	-	-	5.622
overige vorderingen	18.865	-	1.599	20.464
Totaal overige passiva	24.487	-	1.599	26.086
Totaal passiva	481.692	-22.581	-21.164	437.947
Activa boven passiva	180.555	-	24.766	205.321

In de geconsolideerde BW2 jaarrekening is de waardering en classificatie nader toegelicht. Hieronder volgen de algemeen gebruikte principes, methodes en aannames voor de Solvency II waardering en classificatie:

Going concern

Zoals vastgelegd in artikel 7 van de Gedelegeerde handelingen waardeert de verzekeraar haar activa en passiva op basis van de aanname dat de onderneming haar bedrijf blijvend zal kunnen uitoefenen (“going-concern”-principe).

Marktwaardewaardering

De uitgangspunten voor de waardering van activa en passiva is vastgelegd in artikel 75 van de Solvency II Richtlijn (zoals hiervoor opgenomen) en deze zijn nader uitgewerkt in Hoofdstuk 2 van de gedelegeerde verordening (EU) 2015/35 van de Commissie van 10 oktober 2014 (artikel 7 tot en met 16). Belangrijke algemene beginselen zijn vastgelegd in artikel 10 van deze regelgeving en betreffen:

- als uitgangspunt geldt dat activa en passiva worden gewaardeerd op basis van de “EU adopted” IFRS grondslagen (EU verordening 1606/2002);
- de IFRS standaarden gelden uitsluitend als waarderingsgrondslag indien en voor zover deze consistent zijn met de Solvency II bepalingen (artikel 75 SII richtlijn en afgeleide bepalingen);
- de verzekeraar mag, onder voorwaarden, ook de waarderingsgrondslagen van de jaarrekening hanteren, mits deze voldoen aan het volgende:
 - de methode moet consistent zijn met artikel 75 SII Richtlijn;
 - toepassing van de methode proportioneel is;
 - toepassing van IFRS zou leiden tot disproportionele kosten;
 - individuele activa en passiva worden afzonderlijk gewaardeerd.

Waarderingshiërarchie

Voor de bepaling van de marktwaarde van individuele activa en passiva geldt dat de bepaling van deze marktwaarde overeenkomstig de volgende hiërarchie plaatsvindt:

- waardering tegen genoteerde marktprijzen op actieve markten;
- waardering tegen genoteerde marktprijzen op actieve markten van soortgelijke activa en passiva, aangepast voor eventuele verschillen (zoals de toestand of locatie, de mate waarin inputs vergelijkbaar zijn en het volumenniveau);
- alternatieve waarderingsmethoden, waarbij zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van relevante marktdata zoals op niet-actieve markten genoteerde prijzen, andere inputs zoals rentevoeten, rentecurves, impliciete volatiliteiten en credit spreads of andere door op waarneembare marktgegevens gebaseerde inputs.

Bij het hanteren van alternatieve waarderingsmethodes maken verzekeraars gebruik van de volgende benaderingen:

- de marktbenadering;
- de inkomstenbenadering;
- de kosten- of actuele vervangingswaarde benadering.

Uitgesloten waarderingsmethoden

In artikel 16 van de gedelegeerde verordening worden een aantal voor de jaarrekening toegestane waarderingsmethoden uitgesloten:

- waardering tegen kostprijs of geamortiseerde kostprijs;

- waardering tegen laagste boekwaarde of reële waarde minus verkoopkosten;
- waardering op basis van kosten minus afschrijvingen en bijzondere waardevermindering;
- uitsluitingen voor de waardering van geleasde activa en leaseverplichtingen;
- waardering tegen opbrengstwaarde voorraden of kostprijs;
- waardering niet monetaire subsidies niet op nominale waarde;
- waardering van biologische activa, rekening houden met geschatte verkoopkosten.

D.1 Activa

Overlopende acquisitiekosten

Overlopende acquisitiekosten (in duizenden euro's)	BW2	Herrubricering	Herwaardering	Solvency II
Overlopende acquisitiekosten	22.581	-22.581	-	-
Totaal overlopende acquisitiekosten	22.581	-22.581	-	-

In de jaarrekening worden aan de looptijd van de verzekering toegerekende acquisitiekosten (provisies) gepresenteerd als overlopende acquisitiekosten. Op de Solvency II balans worden deze overlopende acquisitiekosten geherrubriceerd naar de technische voorzieningen en zijn deze opgenomen in de Solvency II waardering van de technische voorzieningen.

Beleggingen

Beleggingen (in duizenden euro's)	BW2	Herrubricering	Herwaardering	Solvency II
Beleggingsfondsen	104.186	-	-	104.186
Leningen en hypotheke	97.729	-	200	97.929
Vastgoed en materiële vaste activa	64.458	-	-	64.458
Totaal beleggingen	266.373	-	200	266.573

Beleggingen worden in de jaarrekening over het algemeen gewaardeerd tegen de actuele waarde. Deze waarderingmethode is in overeenstemming met de Solvency II grondslagen.

Uitzondering hierop betreft de lening aan Bovemij Financieringsmaatschappij, die in de jaarrekening tegen boekwaarde is gewaardeerd. Onder Solvency II wordt de marktwaarde vastgesteld op basis van een kasstroommethodiek.

In de jaarrekening zijn de beleggingen in aandelen- en hypothekefondsen op basis van een doorkijk in het fonds op de balans opgenomen als aandelen en hypotheke. Onder Solvency II zijn deze beleggingen als beleggingsfondsen opgenomen.

Vorderingen

Vorderingen (in duizenden euro's)	BW2	Herrubricering	Herwaardering	Solvency II
Directe verzekering	8.728	-	-	8.728
Herverzekeraars	571	-	-	571
Aandeel herverzekeraars in technische voorzieningen	50.116	-	165	50.281
Overige vorderingen	105.638	-	-	105.638
Totaal vorderingen	165.053	-	165	165.218

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht.

Het aandeel herverzekeraars in technische voorzieningen is naar Solvency II grondslagen gehewaardeerd naar de verwachte toekomstige kasstromen uit herverzekeringsovereenkomsten.

Overige activa

Overige activa (in duizenden euro's)	BW2	Herrubricering	Herwaardering	Solvency II
Immateriële activa	3.892	-	-3.892	-
Liquide middelen	204.348	-	-	204.348
Latente belastingvordering	-	-	7129	7129
Totaal overige activa	208.240	-	3.237	211.477

De onder immateriële activa opgenomen software en portefeuillerechten worden in de jaarrekening naar BW2 grondslagen gewaardeerd tegen kostprijs, verminderd met gecumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. Onder Solvency II wordt geen waarde toegekend aan deze immateriële activa.

Liquide middelen worden in de jaarrekening gewaardeerd op nominale waarde. De Solvency II waardering is identiek aan de waardering in de jaarrekening.

De latente belastingvordering (en schuld) ontstaat door waarderingsverschillen als gevolg van verschillen in fiscale en Solvency II grondslagen. Op de Solvency II balans worden de principes zoals in de jaarrekening zijn opgenomen toegepast. Doordat de Solvency II grondslag afwijkt worden bedragen toegevoegd aan de latente belastingvorderingen. Bovemij beoordeelt de invorderbaarheid van deze toevoegingen, in samenhang met de wijzigingen in de latente belastingvordering en de LACDT (terugvorderbaarheidsanalyse). Elke toevoeging aan de latente belasting wordt berekend tegen de betreffende jaren geldende nominale belastingtarieven.

D.2 Technische voorzieningen

Technische voorzieningen in de jaarrekening

De technische voorzieningen in de jaarrekening bestaan uit de voorzieningen voor niet-verdiende premies en de voorzieningen voor te betalen schaden.

De voorzieningen voor niet-verdiende premies betreffen onverdiende bruto premies ultimo boekjaar.

De voorzieningen voor te betalen schaden betreffen het geschatte deel van de gemelde, maar nog niet afgewikkelde schaden. Tevens zijn voorzieningen voor schaden opgenomen die per balansdatum wel zijn voorgevallen, maar nog niet bij de verzekeraar zijn gemeld alsmede voor mogelijke mutaties in wel gemelde maar nog niet afgewikkelde schaden.

Technische voorzieningen op Solvency II grondslagen

Op Solvency II grondslagen worden de technische voorzieningen gewaardeerd naar de verdisconteerde waarde van de best-estimate van de toekomstige kasstromen onder toevoeging van een risicomarge.

Verdiscontering

Voor de verdiscontering wordt gebruik gemaakt van de risicovrije rentecurve zoals deze maandelijks door EIOPA wordt gepubliceerd en bepaald in artikel 43 en verder van de Gedelegeerde verordening Solvency II (2015/35). Er wordt hierbij geen gebruik gemaakt van overgangsmatregelen zoals volatility of matching adjustment, dan wel overige overgangsmatregelen.

Best Estimate

N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij opereert in verschillende Lines of Businesses (LoB's), die op hoofdlijnen verdeeld worden in:

- Non-Life (Schadeproducten)
- NSLT Health (Kortlopende inkomensproducten)
- SLT Health (Langlopende inkomensproducten)

Voor Non-Life en NSLT Health wordt de best estimate van de voorzieningen voor te betalen schaden hoofdzakelijk gebaseerd op basis van driehoeksanalyses. Dit betekent dat de toekomstige uitloop wordt ingeschat op basis van historische uitlooppatronen, eventueel gecombineerd met verwachte schaderatio's. Dit gebeurt met gangbare deterministische methoden. De methodiek wordt per homogene risicogroep vastgesteld op basis van de aard van de risicogroep en beschikbare data.

De best estimate van de voorzieningen voor niet-verdiende premies voor deze LoB's wordt afgeleid op basis van inschattingen van toekomstige schade- en kostenratio's. De inschattingen van de schaderatio's zijn veelal afkomstig vanuit de bovengenoemde driehoeksanalyses.

Voor SLT Health wordt de totale best estimate in beginsel bepaald op basis van doorrekeningen op polisniveau, waarbij de verwachte baten en lasten afkomstig uit de aangegane verzekeringsverplichtingen worden vastgesteld.

In de best estimate zijn tevens de verwachte resultaten uit toekomstige premies opgenomen, rekening houdend met de grenzen van verzekeringscontracten.

Risicomarge

De risicomarge wordt onder Solvency II zodanig bepaald dat de waarde van de technische voorzieningen gelijk is aan het bedrag dat verzekerings- en herverzekeringsondernemingen naar verwachting zouden vragen voor de overname en de nakoming van de verzekerings- en herverzekeringsverplichtingen. Hiervoor bestaan diverse (simplificatie)methoden waarvoor de keuze gebaseerd moet worden op basis van evenredigheid met de omvang en complexiteit.

Bovemij hanteert een methode waarbij per individuele solvabiliteitskapitaalsvereiste-(sub)component een driver (benadering) wordt gehanteerd voor het projecteren van de solvabiliteitskapitaalsvereiste-modules.

Overzicht technische voorzieningen (in duizenden euro's)	BW2	Herwaardering	Solvency II
Non-life			
Bruto voorziening jaarrekening	342.365	-	-
Bruto best estimate	-	-	281.401
Risicomarge	-	-	12.317
Herverzekering	-37.690	-	-35.379
Acquisitiekosten	-20.051	-	-
Technische voorzieningen Non-life	284.624	-26.285	258.339
NSLT Health			
Bruto voorziening jaarrekening	25.670	-	-
Bruto best estimate	-	-	18.897
Risicomarge	-	-	1.239
Herverzekering	-149	-	26
Acquisitiekosten	-344	-	-
Technische voorzieningen NSLT Health	25.177	-5.015	20.162
SLT Health			
Bruto voorziening jaarrekening	75.096	-	-
Bruto best estimate	-	-	60.161
Risicomarge	-	-	3.499
Herverzekering	-12.277	-	-14.928
Acquisitiekosten	-2.186	-	-
Technische voorzieningen SLT Health	60.633	-11.901	48.732
Totaal			
Bruto voorziening jaarrekening	443.131	-	-
Bruto best estimate	-	-	360.459
Risicomarge	-	-	17.055
Herverzekering	-50.116	-	-50.281
Acquisitiekosten	-22.581	-	-
Totaal technische voorzieningen (netto)	370.434	-43.201	327.233
Verwachte netto winst uit toekomstige premies (in duizenden euro's)			
Non-life			6.141
NSLT Health			3.323
SLT Health			10.425
Totale verwachte netto winst uit toekomstige premies			19.889

D.3 Overige schulden

Belastinglatentie

Belastinglatenties (in duizenden euro's)	BW2	Herrubricering	Herwaardering	Solvency II
Belastinglatentie	14.074	-	14.794	28.868
Totaal belastinglatenties	14.074	-	14.794	28.868

De latente belastingenschuld (en vordering) ontstaat door waarderingsverschillen als gevolg van verschillen in fiscale en Solvency II grondslagen. Op de Solvency II balans worden de principes zoals in de jaarrekening zijn opgenomen toegepast. Doordat de Solvency II grondslag afwijkt worden bedragen toegevoegd aan de latente belastingvorderingen. Bovemij beoordeelt de invorderbaarheid van deze toevoegingen, in samenhang met de wijzigingen in de latente belastingvordering en de LACDT (terugvorderbaarheidsanalyse). Elke toevoeging aan de latente belasting wordt berekend tegen de betreffende jaren geldende nominale belastingtarieven.

Pensioenverplichting

Pensioenverplichtingen (in duizenden euro's)	BW2	Herrubricering	Herwaardering	Solvency II
Pensioenverplichting	-	-	5.479	5.479
Totaal pensioenverplichtingen	-	-	5.479	5.479

Op de Solvency II balans wordt een pensioenverplichting opgenomen die berekend is op grond van IAS19 grondslagen. Deze verplichting betreft een onvoorwaardelijke toeslagverlening aan (gesloten) groepen voormalige werknemers en gepensioneerden.

Overige passiva

Overige passiva (in duizenden euro's)	BW2	Herrubricering	Herwaardering	Solvency II
Financiële verplichtingen anders dan aan kredietinstellingen	5.622	-	-	5.622
Overige vorderingen	18.865	-	1.599	20.464
Totaal overige passiva	24.487	-	1.599	26.086

Onder de post "Overige verplichtingen" is onder Solvency II een winstverplichting aan derden opgenomen.

D.4 Alternatieve waarderingsmethoden

In de bovengenoemde toelichtingen op de balansposten zijn de waarderingsmethoden per balanspost opgenomen.

D.5 Overige informatie

In de bovenstaande paragrafen van hoofdstuk D zijn alle belangrijke aspecten van de activiteiten en resultaten van Bovermij toegelicht.

E. Kapitaalbeleid

In onderstaande tabel is de ontwikkeling in de solvabiliteitsratio in 2019 weergegeven. De belangrijkste ontwikkelingen in het beschikbaar eigen vermogen in 2019 zijn opgenomen in hoofdstuk E.1. De belangrijkste ontwikkelingen in de solvabiliteitskapitaalvereiste (SCR) zijn opgenomen in hoofdstuk E.2.

Solvabiliteit (in duizenden euro's)	2019	2018	Ontwikkeling
Beschikbaar kapitaal	195.930	177.372	10%
Solvency capital requirement	104.755	100.981	4%
Solvabiliteitsratio	187,0%	175,6%	11,4%

E.1 Eigen vermogen

Het beschikbaar eigen vermogen van Bovemij nam in 2019 toe naar € 195.930.000,- [2018: € 177.372.000,-]. In onderstaande tabel is het beschikbaar eigen vermogen voor de jaren 2019 en 2018 opgenomen.

Verloopoverzicht beschikbaar eigen vermogen (in duizenden euro's)	2019	2018
Geplaatst kapitaal	2.500	2.500
Primo	150.613	160.682
Overige mutaties	-	1.677
Uitgekeerd dividend	-3.861	-17.514
Resultaat boekjaar	31.303	5.768
Reserves	178.055	150.613
Statutair eigen vermogen	180.555	153.113
Pensioenverplichting	-5.479	-4.545
Technische voorzieningen	43.201	44.772
Immateriële activa	-3.892	-1.651
Leningen en hypotheek	200	-
Overige verplichtingen	-1.599	-
Belastingeffect	-7.666	-8.627
Herwaardering naar Solvency II grondslagen	24.766	29949
Voorzien dividend	-9.391	-3.862
Totaal kernvermogen voor aanpassingen	195.930	179.200
Aandelen gehouden door personeel	-	1.828
Niet beschikbaar eigen vermogen	-	1.828
Beschikbaar eigen vermogen	195.930	177.372

Statutair eigen vermogen

Het statutair eigen vermogen nam in 2019 met € 27.442.000,- toe naar € 180.555.000,- [2018: € 153.113.000,-]. Het eigen vermogen van Bovemij groeide in 2019 aan met het resultaat na vennootschapsbelasting van € 31.303.000,- en nam toe met het statutair eigen vermogen van Dealerdiensten Automotive B.V. met een omvang van € 37.000,- doordat Dealerdiensten Automotive B.V. als verdwijnende vennootschap fuseerde met N.V. Schadeverzekering-Maatschappij Bovemij.

In 2019 keerde Bovemij 30% van het (operationeel) resultaat na belastingen over boekjaar 2018, met een omvang van € 3.862.000,- aan regulier dividend uit aan Bovemij N.V.

Solvency II herwaarderingen

Het verschil tussen statutaire en Solvency II waardering van activa en passiva daalde in 2019 met € 5.182.000,- naar € 24.767.000,- (2018: € 29.949.000,-). In hoofdstuk D zijn de waarderingsverschillen tussen de statutaire en de Solvency II balans toegelicht.

Beschikbaar eigen vermogen

Het saldo van activa minus passiva (de som van het statutair eigen vermogen en de Solvency II herwaarderingen) nam in 2019 € 22.259.000,- toe naar € 205.321.000,- (2018: € 183.062.000,-). Onder aftrek van het voorzien dividend nam het beschikbaar eigen vermogen in 2019 met € 18.558.000,- toe naar € 195.930.000,- (2018: € 177.372.000,-).

E.2 Solvabiliteitskapitaalvereiste en minimumkapitaalvereiste

Solvabiliteitskapitaalvereiste

De solvabiliteitskapitaalvereiste van Bovemij is volgens de standaardformule berekend, conform het bepaalde in hoofdstuk V van de Gedelegeerde Verordening 2015/35. In onderstaande tabel staat de solvabiliteitskapitaalvereiste op submodulenniveau.

Ontwikkeling van de kapitaalvereisten (in duizenden euro's)	2019	2018	Ontwikkeling
Immateriële activa risico	-	-	0%
Schade risico	98.194	92.911	6%
Zorg risico	23.900	32.308	-26%
Markt risico	39.657	32.622	22%
Tegenpartij risico	15.582	15.042	4%
Diversificatie	-48.978	-50.838	-4%
Kernsolvabiliteitskapitaalvereiste	128.355	122.045	5%
Operationeel risico	11.219	11.531	-3%
Verliescompensatievermogen	-34.819	-32.595	7%
Solvabiliteitskapitaalvereiste	104.755	100.981	4%
Miniumkapitaalvereiste	47.140	45.441	4%

SCR (in duizenden euro's)	2019	2018
Schaderisico	98.194	92.911
Premie- en reserve risico	96.923	88.659
Onnatuurlijk vervalrisico	-	-
Catastroferisico	4.670	13.376
Diversificatie	-3.399	-9125
Zorgrisico	23.900	32.308
NSLT Health	18.864	27.050
Premie- en reserverisico	18.799	26.951
Onnatuurlijk vervalrisico	1.563	2.306
Diversificatie	-1.498	-2.208
SLT Health	7.657	8.077
Kortlevenrisico	-	-
Langlevenrisico	66	52
Invaliditeit- en morbiditeitsrisico	6.701	6.440
Onnatuurlijk vervalrisico	2.811	3.892
Kostenrisico	505	435
Herzieningsrisico	572	1.739
Diversificatie	-2.998	-4.480
Catastroferisico	869	1.489
Diversificatie	-3.490	-4.308
Marktrisico	39.657	32.622
Rente risico	661	1.890
Aandelen risico	18.905	12.812
Vastgoedrisico	15.664	15.239
Spreadrisico	5.426	4.555
Valutarisico	8.107	5.744
Concentratierisico	-	-
Diversificatie	-9.106	-7.618
Tegenpartijrisico	15.582	15.042
Tegenpartijrisico type 1	12.664	10.887
Tegenpartijrisico type 2	3.640	5.041
Diversificatie	-722	-886
BSCR	-	122.045
Operationeel risico	11.219	11.531
Fiscale compensatie (LAC DT)	-34.819	-32.595
SCR	104.755	100.981

Minimumkapitaalvereiste

Bovemij heeft de minimumkapitaalvereiste vastgesteld conform hoofdstuk VII van de Gedelegeerde Verordening 2015/35.

Op grond van deze verordening wordt voor zowel de non-life portefeuille (samen met NSLT Health) als voor de SLT Health portefeuille een afzonderlijke lineaire minimumkapitaalvereiste berekend:

1. voor non-life op basis van de netto premie- en schade voorzieningen en de netto geboekte premies;
2. voor SLT health op basis van het totale capital-at-risk van de producten uit deze LoB.

De totale lineaire kapitaalvereiste is gelijk aan de som van het bovenstaande,, met dien verstande dat deze niet minder dan 25% en niet meer dan 45% van de solvabiliteitskapitaalvereiste bedraagt. Voor Bovemij bedraagt de aldus vastgestelde minimumkapitaalvereiste per 2019 € 4.714.000,-

Minimumkapitaalvereiste (in duizenden euro's)

Lineair minimumkapitaalvereiste non-life en NSLT health	51.587
Lineair minimumkapitaalvereiste SLT health	1.300
Totale lineair minimumkapitaalvereiste	52.887
Solvabiliteitskapitaalvereiste	104.755
Minimumkapitaalvereiste bovengrens (45% solvabiliteitskapitaalvereiste)	47.140
Minimumkapitaalvereiste ondergrens (25% solvabiliteitskapitaalvereiste)	26.189
Minimumkapitaalvereiste	47.140

E.3 Gebruik van de ondermodule aandelenrisico op basis van looptijd bij de berekening van het solvabiliteitskapitaalvereiste

Bovemij hanteert voor de aandelenschok de volgende parameters:

- voor type 1 aandelen: 39% + asymmetrische aanpassing;
- voor type 2 aandelen: 49% + asymmetrische aanpassing.

De symmetrische aanpassing is vastgelegd in artikel 172 van de uitvoeringsverordening en wordt maandelijks door EIOPA gepubliceerd. De symmetrische aanpassing bedraagt -/0,08% per 31 december 2019. Door toepassing van bovenstaande schok voor alle aandelen wordt in feite geen gebruik gemaakt van de overgangmaatregel voor het aandelenrisico zoals vastgelegd in artikel 308 ter lid 13 van de Solvency II richtlijn. Op basis van DNB guidance is dit toegestaan.

E.4 Verschillen tussen de standaardformule en ieder gebruikt intern model

Bovemij maakt voor de berekening van de kapitaalsvereisten uitsluitend gebruik van de standaardformule.

E.5 Niet-naleving van het minimumkapitaalvereiste en niet-naleving van het solvabiliteitskapitaalvereiste

Op basis van de huidige solvabiliteitspositie en de in de ORSA doorgerekende scenario's verwacht Bovemij niet dat zij binnen afzienbare tijd niet langer aan het minimumkapitaalvereiste of solvabiliteitskapitaalvereiste kan voldoen. Dit heeft zich ook niet gemanifesteerd in het afgelopen rapportagejaar.

E.6 Overige informatie

In de bovenstaande tekst zijn alle belangrijke aspecten van de waardering voor solvabiliteitsdoeleinden toegelicht.